

AUSTRALIJOJOS LIETUVIŠKAS LAIKRAŠTIS

DVISAVAITINIS AUSTRALIJOJOS LIETUVIŠKAS LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN FORTNIGHTLY

SEPTINTIEJI METAI

Kaina/Price 1/9

ADELAIDE, 1954 m. rugsėjo/Sep. 6 d.

Registered at G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Nr. 18(155)

Pastatykite savo namuose Vincio Krėvės paminklą

Prieš porą metų Vincas Krėvė, kai buvo minima jo 70 metų sukaktis, pasakė: "Man tada (dar studentavimo metais) kilo noras parodyti, kad mūsų praeitis yra didingesnė, negu kitų... Ir aš norėjau atvaizduoti tų milžinų sielą — senovinę Lietuvą. Ne tam, kad aš čia pagarsėčiau, o tam, kad visi lietuviai, ypač jaunimas, pajustų savigarbą: kad mes esame ne menkesni, o esame geresni už daug kitų tautų, kurios šiandien save laiko didžiosiomis."

Krėvė, kol gyvas, spėjo pastatyti tokį paminklą, kaip Donelaitis ir Maironis. Ne sau Krėvė tą paminklą pastatė, bet lietuvių tautai, jos garbei.

Didelis lietuvis, taurus lietuvis, dvasingas lietuvis iš Krėvės tomų šviečia tebegyvam, bet kasdienybės plėšomam mūsų tautos nariui. Šiandien mums jau yra lygiai brangi senovinė Lietuva ne tik ta, kurią tvarkė ir lipdė priešistorinis šarūnas ar istorinis Skirgaila, bet ir toji, kurią taip mylėjo ir brangino tik gamtos mokslą iššėję Skerdžius, Bedievis, Raganius, tie Krėvės išskeltieji pilkojo mūsų amžiaus herojai.

Kai svetimų žmonių, svetimos vietos, svetimo darbo slegiamas, atsiversi audžiojo mūsų rašytojo lapus, Lietuvos giedra padvelks su atgyjančia tėvų žeme, šiltais laukais, skambančiais miškais ir milžinų dvasią prikeliančiais kaimeliais. Ne žodžiai, bet muzika plauks į tave iš Dainavos šalies padavimų; ne rašto formose miręs sakinytis, bet gyvos kalbos versmėims veržtis iš šiaudinės pastogės; ne sausos istorijos mintys, bet gyvybingi lietuvių tautos paveikslai eis pro tave iš neprilygstamos šarūno legendos.

Nuvargusių lietuvių sielą paguos stipriausio mūsų klasiko žodis, beblėstančių šviesių Lietuvos praeitį atgaivins mums nepamirštami mūsų dailiosios prozos šulo veikalai, bekrantinčius į tautinę nevilį prikels šviesieji sunkmečių nugalinties lietuvių tautos pavyzdžiai, įamžinti didžiojo jos kūrėjo Krėvės.

Neatrod, kad šiandien, dešimtaisiais iš Tėvynės pasitraukimo metais, būtų jau vėlu patikrinti lietuviškos dvasios gyvumą mūmuse. Todėl šis Lietuvos Rašytojų Draugijos vardu skelbiamasis raštas yra pagrįstas pasitikėjimu atsišaukimas į laisvą ir tebegyvą lietuvių. Šiuo atsišaukimu kviečiamas mūsų tautietis neišsiginti lietuviškos kultūros; parodyti sau ir kitiems, ką mes giliausio ir svariausio turime savo literatūroje. Krėvė yra mums mūsų Goethė, ir mes nelaukime, kol svetimieji lietuviui tatau įrodys.

"Sutemose", "šiaudinėj pastogėj", "Zentas", "Šarūnas", "Skirgaila", "Likiimo keliais", "Dainavos padavimai", "Rytų pasakas", "Mindaugo mirtis", "Raganius", "Sparnuočiai", "Aitvaras liaudies padavimuose", pagaliau paskutinytis, dar nespausdintas, ilgų studijų kūrinys "Dangaus ir žemės sūnūs" — sudarys 10-ties ar 15 tomų Krėvės grožinių raštų rinkinį.

(priklausomai nuo tomo apimties). Prie to dar pridėta ir tai, kas yra kitų reikšmingesnio parašyta apie Krėvę ir jo kūrybą.

Tas šviečiantis rinkinys bus ne Krėvėi pastatytas paminklas, bet lietuvių tautos didybės paminklas, kurį mes pasistatysime kiekvienas savo namuose ir savo širdyse. Tai bus reikšminga lietuvių literatūros reprezentacija, vienas iš impozantiškiausių liūdytojų mūsų tautos teisės į laisvę. Tai bus įspūdingiausias liūdytojas, kad mūsų tauta, neišsivadanti savo kultūros brangenybių, reikalauja sau lygios teisės su kitomis kultūringomis tautomis: ne kiekviena tauta, turinti savą valstybę, gali didžiutis šitokio masto kūrėjais. Pagaliau dabartiniams Lietuvos engėjams tai bus mūsų vieningas protestas, įrodymas, kad lietuvių tauta pasirenka ne komunistų propagandą, bet laisvos Lietuvos kūrėjo žodį, kuris bolševikų okupuotoje Lietuvoje kruopščiai sunaikinamas.

Pilnas Krėvės grožinių raštų rinkinys

ketinamas išleisti kaip galima greičiau (vertimais į anglų ir kitas kalbas irgi nedelsiant turės būti pasirūpinta mūsų tautinių veiksmų). Techniškai įmanoma tai atlikti per porą metų. Jau rūpinamasi sudaryti redakcinę komisiją, į kurią įeity rašytojas, literatūros mokslininkas ir kalbininkas. Reikiant bus sudarytas platesnis Krėvės raštams leisti komitetas. Knygoms bus parinktas geras popierius, dailus, kietas įrišimas. Techninį raštų leidimo darbą vykdys toji leidykla, su kuria susitars velionio palikimo paveldėtojos (žmona ir dukterė) ir kuri turės laikytis komiteto sudarytojo plano ir nuostatų.

"Visų Krėvės įrištų raštų rinkinio kaina gali svyruoti tarp 40 ir 60 dol. Tai priklausys žymia dalimi nuo užsiskiusių skaičiaus.

Net ir vidutiniškai besiverčiančiam nėra sunku per dvejus metus atidėti tam reikalui vienoms savaitėms uždarbį (mokestis bus išdėstytas, greičiausia, trims laikotarpiais). Atsisakę priimti Krėvę į namus, nesutaupytume tuos pinigus, tik taptume apgailėtinais tautos skurdžiais: tai tuštumai kambary gana greit širdyje atsilieptų lietuvių sąžinė. Senoji Amerikos lietuvių karta davė mums Vincio Kudirkos raštų pilną laidą, kurios mes ir nepriklausomoje Lietuvoje nepajėgėme pakartoti. Atėjo nūn laikas lietuviybės egzaminus laikyti mums — išlaikykime juos garbingai, perduodami ateinančioms kartoms gyvą Vincio Krėvę. Puikiai suprantame, kad leidėjas, neturėdamas bent tūkstančio knygų ėmėjų, nesiims leisti tokio kapitalinio leidinio.

Parodykite, broliai, ar liko iš mūsų bent tūkstantis šviesių lietuvių.

Atrodo, kad kiekvienas rašytojas, kiekvienas profesorius, kiekvienas spaudos darbininkas pajaus pareigą turėti vyr. kolegos raštus savojoje bibliotekoje; mokytojai, buvę Krėvės paskaitų klausytojai, pagaliau visi mūsų Alma mater auklėtiniai — gydytojai, inžinieriai, kunigai, teisininkai, ekonomistai ar gamtininkai, taip pat dabartiniai studentai negali atsisąžinti mūsų klasiko Krėvės. Platesne prasme visi, kurie mokėmės bet kurioje lietuviškoje mokykloje, esame Krėvės mokiniai: iš jo mokėmės sklandaus lietuviško žodžio, iš jo pažinome gražią ir garbingą Lietuvą. Visi tad jauskime šiandien lietuvių pareigą turėti tą didį mokytoją savo namuose. Ir senieji Amerikos lietuvių, kurių širdyse iki šiol neišgėso gimtojo krašto meilė, prašomi atsiliepti į šį atsišaukimą. Malonu pažymėti, jog spaudoje spėjo jau pasirodyti eilė balsų, karštai pasisakančių už Vincio Krėvės raštų išleidimą.

Perskaityt šį atsišaukimą, malonėkite tuojau parašyti trumpą laiškučių ar atviruką,

pranešdami savo sutikimą būti pilno Krėvės raštų rinkinio ėmėjais.

Ta proga mielai laukiama sveikų pastabų bei samanyimų. Laiškus prašoma rašyti Lietuvių Rašytojų D-jos pirmininko adresu:

B. Babrauskas, 1436 So. 50th Ave., Cicero, Ill., U.S.A.

Ben. Babrauskas
Rašytojų D-jos Pirm.

SEPTINTOJO JAV-BIŲ LAIVYNO PAJĖGUMAS NEBŪS MAZINAMAS

JAV-bių karo laivyno vadovybė paskelbė, esą anksčiau buvo numatyta sumažinti septintojo laivyno, kuris saugo Formozą nuo komunistų invazijos, pajėgumą, tačiau raud. Kinijos komunistų vadams pasakius keltis agresyviai kalbas, kuriose šaukė Kinijos liaudį į "šventąjį žygį" vaduoti Formozą iš Čiang-kai-šeko "klikos", JAV-bių laivyno vadovybė nutarė laivyno pajėgumo nesulpninti, kad jis, reikauli esant, galėtų atremti raudonųjų invaziją.

Septintojo laivyno uždavinys ginti ne tik Formozą, bet ir dar keletą salų visai arti Kinijos žemyno, kurias laiko tautinė Kinijos kariuomenė.

Nedviprasmiškas Kinijos raudonųjų planas

Raudonosios Kinijos vadas Mao-tse-tungas laike trijų valandų pasikalbėjimo su Anglijos Darbo Partijos delegacija, kuriai vadovauja Mr. Attlee, patiekė šiuos keturis nedviprasmiškus punktus, kuriuos priėmus "būtų galimas nuoširdus komunistų bendradarbiavimas" su Vakarais:

— pasitraukimas septintojo Amerikos karo laivyno iš Kinijos vandenų;

— Amerika tuoj pat nutraukia Japonijos apginklavimą;

— Amerika tuoj pat nutraukia Vokietijos apginklavimą;

— Anglijos Darbo Partijos politika turi būti vairojama tokia kryptim, kuri padėtų anksčiau paminėtus tikslus pasiekti.

Taigi, aišku ir nedviprasmiška. Raudonieji bendradarbiaus su Anglijos Darbo Partija, jeigu ji padės jiems įsigalėti pasaulyje. Kitaip nėra jokio tikslo "taikos labui" bendradarbiauti.

AMERIKA SLAPTAI GINKLUOJA VOKIETIJĄ

Pabėgęs pas bolševikus Vakarų Vokietijos politikas Karl Franz Schmit — Wittmack spaudos konferencijoje Rytų Beryne pareiškė, esą JAV-bės slapta ginkluoja Vakarų Vokietiją. Jo žodžiais, Vokietija turėsianti 24 divizijas aktyvioji tarnyboj ir 24 divizijas rezerve, kurios apginkluojamos moderniaisiais amerikiečių ginklais. Šiuo reikalu pasitarimai vyksta tarp JAV-bių vyriausiojo kariuomenės vado Europoje gen. Alfred Gruentherio ir Vak. Vokietijos ex-gen. Adolfo Heusingerio. Girdi, nei prancūzai nei anglai apie pasitarimus nepainformuoti.

PRANCUZIJAI NEPASISEKĖ REVIDUOTI EUROPOS ARMIJOS PLANĄ

Prancūzijos pasiūlymai reviduoti Europos Armijos sutartį buvo visiškai atmesti Briuselio konferencijoje kitų sutarties dalyvių. Dabar laukiama, kaip pasisakys Prancūzijos parlamentas. Prancūzija, kaip žinome, yra priešinga Vokietijos apginklavimui. Jeigu parlamentas nutars sutarties neratifikuoti, tada neiškus pasidaro Europos kolektyvinės gynybos sistemos likimas. Atrodo, kad JAV-bės tuo atveju artimiausiu bendradarbiaus su Vokietija, kuri, savaime aišku, sukurs stiprią armiją.

Prancūzijos laikysena labai džiaugiasi bolševikai. Rytų Vokietijos "prezidentas" Pieck pareiškė, jog Vakarų Vokietijos apginklavimas reiškia didžiausią pavojų taikai, kitais žodžiais tarant, pavojų bolševikams, kurie yra okupavę Vokietij dalį. Todėl, esą, Prancūzijos laikysena "nepaprastai pasitarnauja taikai."

Tiesą sakant, Vokietija vistiek apsiginkluos, ar Prancūzija to nori, ar ne. Ji turi išvaduoti dalį savo teritorijos iš rusiškosios okupacijos. Taip juk darytų kiekviena tauta.

NUSIZUDĖ BRAZILIJOS DIKTATORIUS

Brazilijos prezidentas Dr. Getulio Vargas, kuris pradėjo prezidentauti maždaug prieš 25 metus, nusižudė, kai karininkų grupė pareikalavo jį atsistatydinti ir vietą užleisti kitam asmeniui.

Ryšy su jo nusižudymu Brazilijos sostinėje ir kitose vietovėse įvyko darbininkų demonstracijos, kurių metu buvo protestuojama prieš karininkų reikalavimą, kad prezidentas atsistatydintų ir karininkai buvo kaltinami dėl prezidento mirties. Kariuomenė daug kur į demonstrantus atidengė ugnį. Keletas asmenų užmušta ir kelios dešimtys sužeista. Matoma, prezidentas Vargas buvo palankus darbininkijai, jeigu ji demonstracijomis išreiškė jam solidarumą.

SOV. RUSIJOS LAIVYNO PAJĖGUMAS

Britų admiralitetas paskelbė, kad dviejų-trijų metų laikotarpyje Sov. Sąjunga turėsianti tokį jūrų laivyną: 30 kreiserių, 150 naikintojų, 500 povandeninių laivų, 500 motorinių torpedinių laivų, 1000 minogaudžių, 300 pagalbinių laivų, 4000 laivynui priklausančių lėktuvų. Apskaičiuojama, kad nuo 1945 metų šita "taiką mylinti" tauta kasmet karo laivynui išleidžia apie 12 milijardų svarų.

Jūrų laivyno personalo skaičius siekia apie 750.000.

VAIRUOJAMŲ SVIEDINIŲ KARIUOMENĖS DALINYS ATVYKSTA Į EUROPA

JAV-bių armijos vadovybė paskelbė, kad į Europą išsiunčiamas vairuojamųjų sviedinių "Corporal" specialus kariuomenės dalinys, kurio uždavinys sustiprinti Atlanto Tautų Organizacijos karinį pajėgumą.

Šis dalinys pavadintas 259-tuoju lauko atrilerijos batalijonu. Jo buvimo vieta neskelbiama. Dalinys susideda iš 550 karininkų ir karių, bus įjungtas į bendrą NATO kariuomenės sistemą ir dalyvaus benruose manevruose.

Vairuojamoji raketa "Corporal" lekia kelis kartus greičiau už garsą ir gali būti užtaisyta atominiais ar paprastais sprogmėmis. Ji tiksliai pataiko iki 100 mylių atstumo ir visai nepriklauso nuo oro sąlygų ar matomumo, kaip paprasta artilerija.

Armijos pranešime sakoma, kad 259-tojo batalijono pasiuntimas į Europą yra dalis toli einancio plano, pagal kurį laisvojo pasaulio gynimui turi būti užtikrinti patys moderniausi ginklai. Toliau pranešime pažymima, kad vairuojamaisiais sviediniais galima bus sunaikinti pasirinktus taikinius toli prieš užnugaryje.

"ZMOGUS IS MARSO"

Dvi norvegės seserys, išsigandusios pranešė policijai, kad jos beuogaudamos pamatė kažkokį ne šios žemės žmogų, kuris buvo nusileidęs ant žemės pamiškė. Tas žmogus, jas pamatęs, tuoj pat sėdo į "skraidančią lėktę" ir dideliu greičiu statmenai pakilo į orą...

Vėliau paaiškėjo, kad tas "marsietis" buvo Amerikos lakūnas, o "skraidančioji lėktė" ne kas kita, kaip helikopterus...

PROVOKACIJOS KINIJS PAKRASCIOUSE

Raud. Kinijos vadovai paskelbė, esą Kinijos nacionalistų bei Amerikos aviacija ir karo laivynas apšaudė keliais atvejais Kinijos teritoriją. Gi septintojo laivyno vadas tarėsi su marš. Čiang-kai-šeku Formozoje.

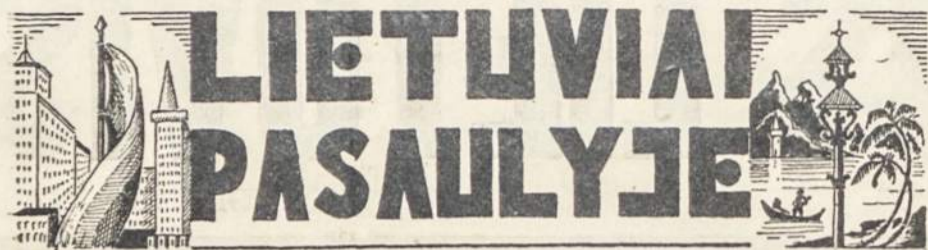
Amerikos kariuomenės vadovybė šiuos pranešimus paneigė. Esą, tai raudonųjų provokacija, siekianti iššaukti konfliktą tarp Amerikos ir Kinijos.

Jungtinių Tautų generalinis sekretorius ponas Dag Hammarskjöld pareiškė, kad neįsileidimas Raudonosios Kinijos į Jungtines Tautas reiškia šios pasaulinės organizacijos silpnumą. Atrodo, jis pamiršęs dar pridurti, kad raudonąją Kiniją įsileidus, ši organizacija iš viso bankrutuos.

(Žinių tąsa 6 psl.)

VYNO STIKLAS
PRIES PIETUS

Orlando
NEPAMAINOMAS!

ARGENTINA

* "Argentinos Lietuvių Balso" 1000 numerio išleidimo proga žinoma visame pasaulyje žinių agentūra "United Press" pateikė Pietų Amerikos spaudai sveikinimą, kuris pasiekė šimtų dienraščių. Sveikinime pažymima, kad "ALB" yra seniausias lietuvių kalba laikraštis Pietų Amerikoje ir "gali pasididžiuoti savo populiarumu Argentinos lietuvių tarpe."

* Argentinos Lietuvių Centro namams aukos plaukia gausiai. Lietuvių Centras savo veiklą gyvina.

* Argentinos filmų žurnalai deda lietuvių filmų artisto Jokūbo Šerno, pagarsėjusio Italijos ir Prancūzijos filmose, atvaizdus.

BRAZILIJĄ

* Brazilijoje lietuvių priskaitoma aipe 43.000, jų tarpe apie 1.000 naujųjų ateivių. Sao Paulo mieste eina "Zinios" ir "Mūsų Lietuva".

JUNG. AMERIKOS VALSTYBĖS

Trečiasis Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos suvažiavimas VLIKO pirmininkui M. Krupavičiui atsiuntė tokį sveikinimą: "III-sis Amerikos Lietuvių inžinierių ir Architektų Sąjungos visuotinis suvažiavimas, įvykęs Bostone, sveikina Tamstą ir VLIKą ir linki išvermės bei pasiekimo Jūsų reikšmingame darbe, ginant Lietuvos bylą bei siekiant Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo."

NAUJ. ZELANDIJĄ

* Aucklande liepos 25 dieną buvo paminėti du svarbūs ir reikšmingi įvykiai, gausiai dalyvaujant apylinkės lietuviams: lietuvių spaudos atgavimo 50 metų ir VLIKO 10 metų sukaktys. Pradžioje Krašto valdybos pirmininkas Č. Liutikas ragino nepamiršti tų didelių aukų, kurias atnašavo spaudos draudimo laikų kovotojai. Jie tada žuvo ir dabar dar žūna už mūsų tautos reikalus. Tylos valandėlė pagerbti visi mirusieji. Po to p-lė Z. Piežai-

RYTPRŪSIAI RŪPI VISIEMS

1954 m. vasario mėn. 4 d. "Gottinger Arbeitskreis" leidžiamame laikraštyje "Pressendienst der Heimatvertriebenen" buvo paskelbta sekanti būdinga žinutė: "Vokietijos Fed. Respub. vidaus reikalų ministerija atskirų kraštų vidaus reikalų ministerijoms nustatė gaires, kaip žemėlapiuose ir oficialiuose tekstuose turi būti rašoma vietovardžiai ir sričių vardai. Nustatyta, kad Reicho teritorijai pagal 1939 m. statutą, taip pat Dancigo ir Klaipėdos kraštams žymėti turi būti vartojami iš principo senieji vokiečių vardai... Į vokiečių sienas įeinančios sritys į rytus nuo Oderio-Neissės linijos turi būti žymimos kaip "svetimųjų valdomos vokiečių Rytų sritys". Toliau nurodoma, kokia dėl tokio nevienodo sienų žymėjimo susidaro vokiečiams moralinė žala. Esą per tarptautines derybas gali būti tvirtinama, jog vokiečių viešoji nuomonė jau esanti apsiratusi su žymios vokiečių teritorijos netekimu."

Tame pačiame laikraštyje paskelbta kita žinutė. Vienas tremtinis vokiečių mokytojas užsakė už 152DM didelį atlasą. Gavęs atlasą, pastebėjo, kad Vokietijai priklausančios svetimųjų valdomos teritorijos neatžymėtos kaip Vokietijai priklausančios. Mokytojas atsisakė tokį atlasą priimti, o leidykla teisme iškelė mokytojui civilinį ieškinį. Teismas leidyklos pretenzijas atmetė, pažymėdamas, kad žemėlapis neteisingu atvaizdavimu "žymiai pažeidžia vokiečių pirkėjo tautinį jausmą."

Šiemet lenkai švenčia 500 metų sukaktį, kai "Rytprūsiai vėl grįžę Lenkijai." Lenkų istorikai įrodinėja, kad 1454.3.6. Krokuvoje buvo iškilmingai paskelbtas Rytprūsių įjungimas į Lenkijos valstybę. Lenkai išibėgėję dabar net ir prūsų mėgina priskirti prie "senųjų slavų" (Elta, 1954.4.1d.)

1954 m. sausio mėn. 5 d. vokiečių laikraštis "Memeler Dampfboot" išdrožė lietuviams šitokį "pamokslą": Egziliu lietuvių ir spaudos pasisakymai, kiekvienam, kuris domisi santykiais tarp vokiečių ir lietuvių, turi kelti gilaus susirūpinimo. Mūsų kaimynai vis dar svajoja valdyt vokiškąjį memelandą iš naujo pertvarkius Europos žemėlapyje. Lietuviai išaukę iš baudžios ir priespaudos griebiasi progos patys kitus spausti, kaip jie tai darė atplėsdami Klaipėdos kraštą nuo Vokietijos (!?) ir patys vo-

tė, amerikietė lietuvaite, atvykusi iš JAV, savo paskaitoje nupasakojo lietuviškos spaudos kryžiaus kelius, knygnešių nuopelnus.

Ragino labiau pamilti šių laikų lietuvišką spaudą ir knygas.

Jei vieni aukojasi, kad galėtų išlaikyti lietuvišką spausdintą žodį, tai visų kitų tautiečių pareiga lietuvišką spaudą visai remti. Perdavė linkėjimus iš Amerikos lietuvių, kurie parodė visą laiką didelę meilę ir prisirišimą prie Lietuvos, nors daugelis nėra gimę ir augę Lietuvoje. Ragino likti ištikimais garbingos lietuvių tautos nariais. — J. Pečiulaitis kalbėjo apie

VLIKO DEŠIMTMEČIO VEIKLĄ

Pabrėžė, kad nežiūrint visų sunkumų, VLIKas savo užsibrėžtus tikslus — rūpinasi Lietuvos vadavimu ir pasireiškia visur ten, kur jaučia lietuviško darbo būtinumą. — Apylinkės ir Krašto valdybos pirm. Č. Liutikas padėjo paskaitininkams ir visų pritarimu pabrėžė, kad VLIKas buvo, yra ir bus mūsų tautos reikalų kelrodys. Vienbalsiai priimtas pasiūlymas pasveikinti VLIKą ir palinkėti geriausios sekėms tolimesniam darbiui.

URAGVAJUS

Lapkričio mėn. Montevideo mieste įvyks UNESCO konferencija. Lietuvos pasiuntinybė rengiasi tą progą panaudoti lietuviškajai informacijai — propagandai.

* Liet. Kultūros Draugijos surengtame išeivių dienos minėjime, savo paskaitoje K. Cibiras apžvelgė lietuvių išeivių vaidmenį istoriniame mūsų tautos likime. Pabrėžė ypač išeivių spaudos reikšmę kovoje dėl tėvynės laisvės ir Dariaus ir Girėno didvyrišką žygi. Savo žodyje kun. V. Mikalauskas, S.J., nagrinėjo, kodėl sovietai taip bijo išeivių bei tremtinių patriotinės veiklos ir kodėl jai visokiais būdais stengiasi pakenkti. Minėjas pajavirintas deklamacijomis ir Kult. Draugijos pirm. A. Brazio monologu.

kiečius persekiodami.

Toliau tame pačiame laikraštyje "nurodoma" kaip lietuviai turi laikytis Klaipėdos krašto atžvilgiu: "Mes, vokiečiai, memellandieriai, esam pasiryžę užmiršti visa, ką lietuviai šiuo metu yra mums nusikaltę. Žinome taip pat, kad kai kurie iš jų savo elgesį turėjo skaudžiai apgailėti vokiečių koncentracijos stovyklose; kad kiti nekaltai buvo nutempti į tas baisenybių stovyklas. Mes tikime, kad ir lietuviai šitą vokiečių tautos kaltę užmirš. Vienintelis, kas mus skiria, tai panaujinta pretenzija į mūsų memellandišką tėviškę. Jeigu šiandieniniai lietuviai politikai turėtų drąsos iškilmingai atsisąžinti Klaipėdos, jie prarastų tai, ko jie niekada teisėtai neturėjo, bet jie laimėtų draugingumo atgaivinimą, kuris Lietuvai duotų naudos." Žinoma, po šitokio vokiečių "pasiūlymo" komentarų nereikalinga. Savotiška yra tik tai, kai tuo metu kitas vokiečių laikraštis "Lauterbacher Anzeiger" (1953.4.6.) gėrisi, kad vokiečių kolonistai buvo "priešakiniai postai ordino žemėse", o "Pressendienst der Heimatvertriebenen" Nr. 22 (1953) įsidėjo Prūsų karaliaus Fridricho Vilhelmo instrukcijos nuotrauką zalcburgiečiams, kai jie buvo kurdinami dabartiniuose Rytprūsiose. Šalia jos atspausdintas Fridricho Didžiojo iš Istrutės 1739.VII.27 d. prancūziškai parašytas laiškas Volterui, kuriame vaizduojama to meto Rytprūsijų padėtis. Laiške minima, kad Prūsų Lietuvoje, kuri paversta vokiška hercogija, randasi pusė milijono gyventojų. Taigi patys vokiečiai šaukia, kad lietuviams nepriklauso net Klaipėdos kraštas, kada jų pačių laikraščiai duoda dokumentus liudijančius, kaip tas kraštas buvo kolonizuojamas vokiečiais ir kaip prūsų Lietuva buvo paversta vokiška hercogija.

Kai praėjusiais metais vienas aukštas JAV pareigūnas pareiškė, kad Amerika stovi už 1937 m. sienas Europoje, tai ministeris Kraftas be kita ko pareiškė per radio: "Kvailas ir nesąmoningas reikalavimas "atstatyti 1937 m. sienas" reikštų Sudetų, Vakarų Prūsijos, Dancigo ir Klaipėdos krašto išsižadėjimą." Net toks rašytojas kaip Thomas Mann, kalbėdamas studentams Hamburgo un-te pažymėjo, kad "vokiečiams reikalinga ne vokiška Europa, bet europinė Vokietija." Neminėdamas eilės vokiečių planų ir jų

Ekskursija i lietuviška kaima

"Nusipirkim nevienu namelį su porčium ir be jo, turėsime ūkį ar krautuve, bet prabėgs laikas, metai nutrins lietuviškus užrašus, jei jie buvo, ir iš viso, kad šitame krašte lietuvių būta, tegalės paliūdyti tautinės kultūros, o ne biznių liekanos." — (Al. Baronas, Draugas, Vasario 20). Ir iš tikro — yra lietuvių statančių namus, yra remontuojančių pirtines pastoges, yra milkbarų ir kitokių panasas kalibro biznių savininkų, yra daugelyje kitų panašių reikalų rūpesčiuose pasinėrusių, tačiau lietuviškos kultūros darbininkų, gelbėtojų ir rėmėjų bei skatinėtojų gretos diena iš dienos vis labiau skysta ir retėja. Visi džiaugtumėmės, kad kiekvienas lietuvis būtų milijonieriumi, bet ir toks būdamas jis negali likti nuošaliai mūsų tautos reikalų, negali pasitraukti iš lietuviškos kultūros gelbėtojų ir rėmėjų gretų.

Todėl ypatingai džiugu, šiame niūriame ir vis labiau neviltinge debesimis apstraukiančiame lietuviškos kultūros fone, skaityti eilėje paskutinių "A. Lietuvio" numerių tilpusių kuklų skelbimą, kad Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupė, rugsėjo mėn. 3 d., išėina viešumon su antrąja lietuviška premjera — St. Santvaro "Kaimynais".

Reiškia, yra dar lietuvių, kurie mato toliau savo namo porčiaus ir kurie eilę paskutinių mėnesių tris kartus savaitėje turėjo jėgų ir laiko rinktis repeticijomis. Ir kam? Ir kodėl? Kuriam tikslui? Tirkiausiai Teatro Mylėtojų Grupėi ne pelnas rūpi, nes ne tik jiems, bet ir kiekvienam eiliniam žiūrovui yra aišku, kad Adelaidėje tėra tik 3-400 lietuvių, kurie suranda laiko ir noro pamatyti lietuviškus pastatymus, parengimus, minėjimus. Todėl minėtame Grupės skelbime yra daug pasakantis priedas: — Vaidinimas nebus kartojamas —, nes tušioms sienoms dramos veikalai nerodomi, o repeticijos daromos irgi tik prieš spektaklį, bet ne po jo...

Jungtinių Amerikos Valstybių lietuvių tarpe paskutiniu laiku didžiulį pasiekimą turi brolių Matūzų rodomi Lietuvos vaizdų filmai. Argi mažiau lietuviškesni

yra vaizdai ir scenos lietuviškuose dramose veikaluose? Ypač "Kaimynuose" — toje Lietuvos kaimo gyvenimo iškarpoje, kiekvienas turės progos pamatyti savo tikrus kaimynus, su visomis jų silpnybėmis ir "stiprybėmis", galės pasidžiaugti kažkur toli paliktojo kaimo džiaugsmu ir pasekti jo rūpesčius.

Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupė tik tam ir dirbo, kad žiūrovus bent porai valandų galėtų perkelti į Lietuvos kaimą, kad parodytų Lietuvos kaimelį, ir ši patriotinė ekskursija grupei tikrai daugiau kaštavo, negu žiūrovui, nes įdetas darbas ir repetuojant sugaištas laikas yra jau užtenkamas grupės tautinio ir altruistinio "fanatizmo" įrodymas, kuris palyginus su žiūrovo šiltingais įgauna tik dar didesnis nepalyginamumo.

Kalbant apie Grupės pasišventimą ypatingai reikia išskirti režisierių Paulių Rūtenį, kuris būdamas kolektyvo spiritus movens, kartu parodo ir išvermingumo pavyzdį visiems grupės nariams. Taip pat negalima nepaminti pp. V. ir J. Neverauskų, kurie savo namuose laiko tuščią kambarį vien tik tam, kad Grupė turėtų kur repetuoti. Be to abu šeimininkai taip pat vieni iš svarbiausių artistų pirmame ir dabartiniame vaidinime. Jų garažo patalpas "sekvestravęs" dalį. A. Rūkštelė, kuris ten pat piešia "Kaimynams" dekoracijas. Tai tikrai pasišventėlių šeima, kuri viską aukoja Grupei, o per ją — žiūrovams, ir tuo pačiu lietuviškajai kultūrai, kartu su visais Grupės nariais tikėdama, kaip J. Girnius sako, kad "savų versmių vanduo gaivesnis už svetimųjų šalių vyną, savajai tautai laimėtoji šviesa brangesnė už pasaulinio vardo garsą" (Aidai, 1953 m. balandžio mėn.).

Vaidinimas nebus kartojamas, bet Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupė, reikia tikėtis, savo "fanatišką" pasišventimą lietuviškumui kartos nenutrūkstamai išvesdama scenon vis naujus mūsų dramos veikalus ir tuo pelnytai užsitarnaudama Adelaidės lietuvių pagarbą ir dėkingumą.

Pranas P.

VLIKO POSEDZIAI

Š. m. rugpjūčio 11-13 dienomis įvyko savose patalpose Reutlingene VLIKO pilnatis posėdžiai, kuriuose dalyvavo visi VLIKO ir Vyk. Tarybos nariai.

Pirmuoju dienotvarkės punktuėjo pranešimai apie VLIKą ir VT pirmininkų M. Krupavičiaus ir K. Žalkausko kelionę JAV-se ir Kanadoje.

VLIKas, kuris savo deleguojamais pirmininkams pereiname posėdyje buvo nustatęs uždavinius, kuriuos turėjo atlikti Vašingtono įstaigose ir lietuviškoje visuomenėje, organizacijose, dabar, išklauses pirmininkų pranešimus, pareiškė jiems abiems padėką už kelionės metu nuveiktus darbus ir pavedė Vyk. Tarybai imtis priemonių vykdyti iš kelionės davinį išplaukiančius darbus.

Antrasis dienotvarkės punktus buvo Vyk. Tarybos URT valdytojo Dr. P. Karvelio pranešimas apie Lietuvos atstovavimą.

Išklauses URT valdytojo pranešimą, jo ir VT pirmininko pranešimą apie jų apsilankymą atitinkamoje įstaigoje š. m. rugp. 9 dieną, VLIKas tuo reikalu priėmė rezoluciją, kurioje tarp kita ko pasakyta:

"VLIKas išklausė VT pirmininko ir URT valdytojo pranešimus apie padėtį ryšium su Lietuvos atstovavimu ir apie jų 1954 m. rugp. 9 d. atsilankymą atitinkamoje įstaigoje, emė dėmesin, kad Lietuvos diplomatiniais santykiais atkurti, VLIKas ėmėsi iniciatyvos įteikdamas vokiečiams jau 1950 gruodžio 5 d. memorandumą. Nuo tada VLIKas visą laiką per URT palaikė ryšius su atitinkamom oficialiom įstaigom. Ponas Lo-

pasiruošiamų darbų, reikale, neatsisakyti nei vienos pėdos kada nors Vokietijai priklaususių žemių, gal charakteringai tuo reikalu atsiliepa šveicarų laikraštis "Neue Zürcher Zeitung" Nr. 147 įdėdamas straipsnį, kaip balsą iš užsienio: "Iš Rytų kraštų išvietintieji vokiečiai dega noru grįžti į savo gimtinę. Jos ilgesys ir vargas nuo kurio daugelis kenčia, padaro juos prienamus nacionalistiniams šūkiams, ir jų kalbėtojai vis pasireiškia nemaloniais agresyviniais pasisakymais... Blogiausia apsisunkino susisiekimo ministeris Seebom. Per vieną minėjimą Frankfurte jis kalbėjo apie išvietinimą, išvartymą iš gimtinės, kaip tautžudybinį pasireiškimą, kuris niekada nebus atleistas. Jis ragino vokiečių tautą imtis kovos dėl pasienio kraštų."

Bronius Zumeris.

zaraitis, jo paties teigimu, ten prisistatė tik 1952 m. Per pastaruosius metus VLIKas dėjo visas pastangas susitarti su Lietuvos diplomatais atstovo skyrimo reikalui, tačiau susitarimo dėl visiems žinomų priežasčių nepavyko pasiekti.

Šios padėties akivaizdoje 1953 rugsėjo 1 d. posėdyje VLIKas nutarė pavesti VT skirtai atstovą. Apie šį nutarimą painformotas p. Lozoraitis, pakartodamas savo nusistatymą, griežtai atsakė, jog jis nesutinka, kad dėl atstovo skyrimo būtų VLIKO ir p. Lozoraitis tariamasi. 1954 m. kovo 19 d. laišku p. Lozoraitis pranešė, jog jis yra pristatęs atstovauti Dr. Gerutį.

URT valdytoji lankantis atitinkamoje įstaigoje, 1954 m. kovo 31 d. paaiškėjo, kad ten apie p. Geručio pristatymą atstovu nieko nežino. Iš p. Lozoraitis 1954. VIII. 9. padaryto komunikato aiškėja, kad jis p. Gerutį pristatė atstovauti tik 1954 m. liepos 19 d. Dr. Karvelio gfi oficialus pristatymas VLIKO Delegatu, su teise atstovauti Lietuvos valstybei, įvyko 1954 m. gegužės 4 d. Dėl šio pristatymo p. Lozoraitis yra daręs intervencijų. Šių p. Lozoraitis veiksmų pasėkoje susidarė padėtis, kad šalia VLIKO Delegato p. Gerutis atstovauja p. Lozoraitį. VT p-kui ir URT valdytoji 1954 m. rugp. 9 d. buvo pareikšta, kad Lietuvos atstovu galėtų būti pripažintas tas asmuo, dėl kurio būtų raštiškas VLIKO ir Lietuvos diplomatų susitarimas.

VLIKas didžiai apgailėstaudamas susidariusią padėtį, kuri yra p. Lozoraitis intervencijų pasėka, konstatuoja, kad yra pakenkta Lietuvos reikalui ir vidaus nesutarimai išnešti iš savo kiemo. Visa tai turėdamas galvoje VLIKas nutaria įpareigoti VLIKO pirm. ir VT daryti visus žygius Lietuvos atstovavimui sutvarkyti."

Svarstant 3-ji dienotvarkės punktą, 1954 metų antrojo pusmečio samatą, nusistatytą laikyti kiek galint maksimalinio taupumo ir todėl samata grąžinta VTarybai dar kartą svarstyti. Paskirta 650.-DM jaunimo stovykla. Vasario 16 gimnazijai paskirta 8.253.-DM.

Iškilus jungtinio egziliu tautų atstovavimo klausimui, nutarta ten dalyvauti ir siūsti atstovus, jeigu nariais yra centriniai komitetai ar tarybos.

Turint galvoje iš Kontrolės Komisijos išplaukiantį pasiūlymą, kad visi piniginiai planavimai eitų maksimalaus taupumo linkme, VLIKas pasirėdamas savo

(Tęsa 3 psl.)

Ka rinksime

Artimiausių kelių savaitių laikotarpyje visose ALB apylinkėse rinksime Krašto Tarybos narius, kurie dalyvaus š.m. gruodžio 29-30 d.d. Melbourne įvykstančiame Bendruomenės atstovų suvažiavime.

Tai svarbus įvykis bendruomenės gyvenime, nes nuo suvažiavimo pasisekimo priklausys sekančių dviejų metų bendruomenės veikla, darnus sugyvenimas ir sėkminga kova už Tėvynės laisvę.

Smugiai sovietams

Jei Vakarų Vokietijoje saugumo viršininko dr. Johno perėjimas pas Sovietus buvo smūgis Vakarams, tai rugpjūčio 5 diena

Sovietai susilaukė smūgio, nors ir visai kitoje plotmėje. Tą dieną paskelbta sutartis, sudaryta tarp Persijos ir eilės anglų, amerikiečių bei kitų žibalo bendrovių. Pagal ją vakariečių bendrovės bendrai su iranėčiais 25 metų laikotarpyje eksploatuos Persijos gausius žibalo šaltinius. Sovietų pastangos, geruoju ir grasinimais priversti iranėčius pavesti Persijos žibalo šaltinius Maskvos įtakai, nuėjo niekais. Maskva tuo Persijos apsisprendimu susilaukė aiškios nesėkmės. To dar negana, pastarosiomis dienomis galutinai įgyvendintas

Balkanų paktas. Tąja sutartimi Graikija, Jugoslavija ir Turkija pasižada viena kitą remti ir taikos ir karo metu. Turint galvoje, kad Graikija ir Turkija priklauso šiaurės Atlanto gynybos sąjungai, nesunku suvokti Balkanų pakto reikšmę.

Gynybos lankas aplink Sovietų sąjungą vis labiau tvirtėja.

Saitai tarp Turkijos ir Pakistano jau anksčiau buvo sudaryti. Dar buvo likusi spraga Persijoje. Dabar ir toji pamažu užsislendžia.

* Rugsėjo 22-28 dienomis Vakarų Vokietijos britų zonoje vyks bendri alijantų manevrai, kurie bus patys stambiausi nuo pat 1945 metų. Po to ligi spalio 3 dienos vyks jūrinių transportų apsaugos manevrai Atlante, kaip praneša amerikiečių telegram agentūra UP.

VLIKO posėdžiai

(Atkelta iš 2 psl.)

statuto 25 paragrafu, kuris skamba taip: "Vykd. Tarybos darbo sritis ir narių skaičių nustato VLIKas", nutarė išbraukti Finansų Tarybos etatą. Už šį nutarimą pasisakė kvalifikuota VLIKO dauguma — 7 balsai.

Kadangi JAV susidarė Lietuvos sienoms tirti komisijos ir šioje darbo srityje svoris persimetė į Ameriką, nebelaikoma reikalinga

Bendrinė Reikalų Taryba, kuri taip pat buvo nutarta panaikinti.

Į naują perrinktą Tautos Fondo Valdabą įėjo J. Jaks — Tyris, Vikt. Gailius ir A. Liutkus.

Atlikus eilę einamųjų reikalų posėdžiai baigėsi rugp. 13 d.

"The Daily Evening Post"

įsidėjo platų parnešimą apie bolševikų laimėjimus Europoje. Pranešime taip pat minima buvusio Sovietų aukštojo komisaro Vokietijoje Semionovo veikla. Pažymima, kad jis drauge su savo viršininku Vladimiru Dekanozovu buvo stambios MVD figūros. Semionovas anksčiau yra dirbęs Sovietų pasiuntinybėje Kaune. Tada, kaip žurnale skelbiama, Lietuva buvo praryta Sovietų. Semionovas stebėjęs tuometinę Lietuvos politinę likvidaciją.

paskelbė, kad "čia kovėsi geriausios hitlerinės armijos dalys", bet bolševikai pasirodė dar geresni, nes buvo "ginkluoti geriausia kovine tarybine technika". Jo tankistai rodė "neregėto drąsumo pavyzdžius".

Š. m. liepos 14 d. "Tiesa" savo vedamajame įrodinėjo, kiek, girdi, daug gero duodanti rusų okupacija lietuviams:

"... tik broliškoje laisvų ir lygiateisių tautų šeimoje lietuvių tauta įgijo savo valstybingumą ir tikrąją nepriklausomybę, savo laisvę ir laimę. Per palyginti trumpą laikotarpį T. Lietuva lygi tarp lygiųjų pasiekė nematytą savo ūkio ir kultūros pakilimą. Šiandien mūsų respublika visose ekonomikos ir kultūros srityse yra žymiai pralenkusi prieškarinį lygį" ... Gi

"reikšmingiausias įvykis lietuvių tautos istorijoje pokariniiais metais yra kolūkinės santvarkos pergalė Lietuvos kaime.

Ji pakeitė T. Lietuvos valstiečių gyvenimą, atvėrė darbo žmonėms plačiausias galimybes visokeriopai kelti savo gerovę..." Tokias plačias, jog tie patys darbo žmonės, kaip papasakojo MVD pulk. Burleckis ir visa eilė akivaizdžių kolūkinės "gerovės" liūdinių, dar ne taip seniai pasiekusių laisvuosius Vakarus, jei galėtų, tai patys savo rankomis sugriautų tuos bolševikinius baudžiamuosius "laimėjimus" ... Taip niekur piktai neklastojama tiesa, kaip tolimesniais "Tiesos" vedamojo žodžiais, kur skelbiama, kad, girdi, "per amžius lietuvių tauta neužmirš, jog broliškųjų tautų didvyriškumo dėka didžiojo tėvynės karo metu T. Lietuva buvo išgelbėta iš fašizmo" ... Lietuvių tauta ... turi dar daugiau stiprinti kovą prieš "liaudies priešus, buržuazinius nacionalistus" etc.

ELTOS kronika

* VLIKO Pirmininkas M. Krupavičius ir Vykdomosios Tarybos pirmininkas K. Zalkauskas rugpjūčio 4 dieną grįžo iš užjūrio ir vėl pradėjo eiti savo pareigas.

* Prieš VLIKO ir VT pirmininkams iš JAV-bių grįžtant į Europą (liepos mėn. 24) New Yorke įvyko grupių pasitarimas, kuriame priimti VLIKE dalyvaujančių grupių pasitarimų nuostatai. Kai kur spaudoje ir, be to, tame pačiame pasitarime keltas sumanymas, kad ta proga būtų pareikštas pirmininkams ir URT valdytojui nepasitikėjimas, pritarimo nerado — tai pasiūlysi grupė paliko vieną vieną.

* Prof. T. Heussa vėl perrinkus Federalinės Vokietijos Respublikos prezidentu, einas VLIKO pirmininko pareigas URT valdytojas ir delegatas prie Federalinės Vokietijos Respublikos vyriausybės Dr. P. Karvelis pasiuntė jam VLIKO vardu sveikinimo telegramą. Už sveikinimą prezidentas Heussas atsiumė nuosirdžią padėką su savo parašu.

* Lietuvių Sąjungos "Ramovės" visuotinas skyrių atstovų suvažiavimas Chicagoje atsiumė VLIKO pirmininkui M. Krupavičiui sveikinimą, kuriame išreikšta, kad suvažiavimas "sveikina Tamstą ir Tamstos asmenyje visus Komiteto ir Vydamosios Tarybos narius. Kovoje už Lietuvos išlaisvinimą linkime Jums sėkmės ir darnumo rikiuojant visas aktyvias jėgas vienam darbui — didžiajam tikslui pasiekti."

SUNKI LENKŲ EGZILINĖS VYRIAUSYBĖS PADETIS

Didelėmis ir ilgai trukusiomis visų lenkų tremtinių grupių, išskyrus Mikolaičio vadinamą Jaltos grupę, pastangomis atsiektoji vienybė, dokumentuota tam tikru aktu privedė prie rimtos egzilinės vyriausybės krizės, nes prezidentas Zaleskis paskutiniu momentu pareiškė negalįs tvirtinti generolo Sosnkowskio savo įpėdiniu, o patį vienybės aktą laiką priešingu konstitucijai.

Prezid. Zaleskis 1953 m. gegužės mėn. aktu savo vyriausybei ir lenkų visuomenei paskelbė, kad einant konstitucija jis galys būti valstybės prezidentu tik metus ir todėl 1954 m. birželio 9 d. jis nutostias būti prezidentu, o savo vieton paskirs naują prezidentą. Tokiu nauju prezidentu Zaleskis numatė ir visoms

politinėms lenkų grupėms siūlė ir rekomendavo generolą Sosnkowskį, kuris savo keliu, Zaleskio remiamas, sutiko priimti prezidento vietą tik tuo atveju, kai visos lenkų tremtyje susiskaldžiusios grupės pasieksiančios vienybės.

Dabar, kai toji vienybė atsiekta ir kai reikia paskelbti generolą Sosnkowskį nauju lenkų respublikos prezidentu, buvęs prez. Zaleskis birželio 8 d. paskelbė, jog jo sąžinė neleidžianti pasitraukti ir savo vieton skirti gen. Sosnkowskį, o vienybės aktą laiką priešingą konstitucijai, nors prieš tai dėl jo abejonių nekėlė, o Sosnkowskio asmenį pats viešais politiniais aktais augštino ir konkrečiai siūlė savo įpėdiniu.

Suvažiavimo pasisekimas yra Krašto Tarybos rankose. Jeigu mes išrinksime gerus atstovus, kurie nuosirdžiai rūpinaš bendruomenės reikalais, tai suvažiavimo pasisekimas užtikrintas. Tačiau, jeigu mes rinksime tokius, kurie yra pasiryžę sugriauti mūsų bendruomenę ir tautiečius suskirstyti pagal partijų spalvas, tai galime būti tikri, kad ir šių metų suvažiavime bus svarstoma ne bendruomenės veiklos suaktyvinimo reikalai, bet, anot laureato Pulgio Andriušio, bus švaistomasi mediniai kardais ir kovojama dėl kažkokių paragrafų arba partinės pasaulėžiūros etikečių.

Rinkdami atstovus į praėjusius suvažiavimus mūsų tautiečiai balsavo ne už tokius asmenis, kurie ištikrųjų dirba visuomeninį darbą, bet už tokius, kurie nuvažiavę mokėtų "gerai pakalbėti". Čia ir yra pagrindinė mūsų klaida. Vieni turėdavo dirbti, o jų darbą atstovaudavo kiti. Tad nereikia stebėtis, kad per praėjusius suvažiavimus nebuvo laiko aptarti mūsų vargo mokyklų reikalus. Visiškai nebuvo kalbėta kaip išsaugoti Lietuvos ateitį mūsų jaunimą, suburiant jį į lietuviškas organizacijas ar sporto klubus. Nebesuspėta aptarti lietuviškos spaudos reikalai arba kaip kartu su kitų tautų tremtiniais sustiprinti bendrą kovą prieš Maskvos imperializmą.

Taip nebeturėtų būti šiais metais šaukiamame suvažiavime. Pasiųskime šiais metais į atstovų suvažiavimą žmones, kurie ant savo pečių neša visą bendruomenės darbo našą. Štai jų visa eilė: ALB apylinkių valdybos, Kultūros Fondo darbuotojai, parapijų kapelionai, Vargo mokyklų mokytojai, jaunimo organizacijų — skautų, ateitininkų, Sviesos ir sporto klubų vadovai, lietuviškų laikraščių redaktoriai, rašytojai, žurnalistai, menininkai, chorų, teatrų ir taut. šokių grupių vadovai. Mūsų svarbesnių kultūrinių organizacijų — Moterų, Ramovės, Maž. Lietuvos Bičiulių darbuotojai ir kiti aktyvūs bendruomenės veikėjai.

Jeigu į ALB suvažiavimą pasiųsime aktyvius veikėjus, tai galime tikėtis, jog jie greičiau ras bendrą kalbą ir gyvybiniai mūsų bendruomenės reikalai nebus nustumti į antrą vietą ir nebereikės švaistytis mediniais kardais prieš partinius vėjų malūnus.

Demokratinėje santvarkoje aukščiausia valdžia yra rinkėjų rankose. Kur pilietiniai susipratę rinkėjai, ten gera ir valdžia. Kur rinkėjai tamsūs, ten visada viešpatuoja netvarka ir diktatūros. Mūsų bendruomenėje mes tvarkomės demokratiniiais pagrindais. Artėjančio suvažiavimo pasisekimas parodys, kiek mes turime demokratinio susipratimo ir kiek mums ištikrųjų rūpi bendruomenės veikla.

Į Krašto Tarybos rinkimus atekime ne 30-50 žmonių, kaip iki šio laiko "praktikavome", bet visi kaip vienas, nes pagal demokratinės santvarkos dėsnius visi bendruomenės nariai neša moralinę atsakomybę už bendruomenės likimą. Tik aktyviau įsijungdami į bendruomenės gyvenimą, mes atliksime savo pareigą kovojantys Lietuvai ir prisidėsime prie kovos už savo Tėvų Žemės laisvę.

Alb. Pocius.

IS LATVIŲ GYVENIMO

Pasidavęs į vakariečių rankas buvęs sovietų šnipų tinklo Australijoje vadas Petrovas specialiai tardymo komisijai patiekė ir sąrašą tų asmenų, kurie yra buvę sovietų slaptosios tarnybos agentais. Latvių laikraštis "Latvija" plačiai aprašo atsitikimą su latvių advokatu A. Fridenbergu, kuris, anot Petrovo, jau 1940 metais, taigi per pirmąją okupaciją, palaikęs santykius su sovietų MVD, vėliau ir Danijoje teikęs žinias, o paskiausiai Australijoje. Patsai Fridenbergas kategoriškai paneigė bet kokius santykius su Sovietais tiek Latvijoje, tiek Danijoje ir Australijoje.

* Visame pasaulyje buvo minimas Ottmaro Mergenthalerio 100 metų gimimo sukaktis, žmogaus, kuris sugalvojo linotipą. O. Mergenthaler atvyko Amerikon kaip imigrantas iš Vokietijos. Jis mirė džiūva 1899 m. Baltimorės mieste, eidamas 45-uosius metus.

DANTŲ CHIRURGAS

J. H. CUNNINGHAM

Oxford Chambers
192, North Terrace, Adelaide, S.A.
Specialybė: aukso karūnėlės ir aukso tilteliai.

KALBAME VOKISKAI.

Mitingai, mitingai ...

Kiekvienam lietuviui yra brangus Vilnius, mūsų senoji sostinė, kur kiekviename žingsnyje kaip gyva stojasi didinga praeitis. Dabar Lietuvoje viena okupacija, rudoji, faktiškai pakeista kita, dar žiauresne, — raudonąja. Tačiau, nepaisant to, bolševikai savo propaganda stengiasi pavaizduoti kraštą "išvadavę iš hitlerinių okupantų" ir lietuvių tautos vardu skelbia esant lietuvių tautos likimą "amžiams sujungtą su broliškųjų tautų likimu." Be abejo bolševikiniai kvieslingai ir savojo krašto išdavikai kitaip ir negali kalbėti, nes tokios yra Maskvos direktivos ir jos valia. Tačiau dar niekur okupantai nebuvo taip giriami, kaip tai daro rusams pasidavę lietuviškiesiems komunistai. Ir tą savo padžiūvimą jie stengiasi pavaizduoti kiekviena proga, o šiemet ypač plačiai garsino per 10 metų sukaktį, kai raud. armija užėmė Vilnių.

Tam tikslui 1954 m. liepos 13 d. Vilniuje buvo suruoštas, kaip paprastai bolševikai daro, Gedimino aikštėje "iškilmingas mitingas". Aikštėje supančių namų fasadai buvo apkabinėti Lenino, Stalino ir kitų vadų portretais bei transparentais. Viršum tribūnos — 16 sovietinių respublikų vėliavos — anot Vilniaus radijo pranešimo, — "broliškų respublikų, kurios daug padėjo Taryb. Lietuvai greit atstatyti savo mylimą sostinę, kurių paramos dėka Vilnius savo dešimtajias metines švenčia toks gražus ir puošnus ..." Kaip paprastai tokiais atvejais esti, į mitingą buvo suvaryti "tūkstančiai sovietinių darbo žmonių, įmonių darbininkų, statybininkų, meno ir kultūros darbuotojai, įstaigų tarnautojai." Į tribūną "pakilo kom. partijos ir kvieslinginės vyriausybės atstovai, bolševikiniai partizanai etc. Mitingą atidaręs "Vilniaus miesto deputatų tarybos Vykdomojo komiteto pirmininkas" J. Vildžiūnas pirmiausia pagarbino III gūdų fronto dalis su gen. Cerniakovskiu, "sutriuškinusias hitlerines fašistų gaujas ir išvadavusias Vilniaus miestą." Vildžiūno pareiškimu, "hitleriniai grobikai sugriovė daugiau kaip 40% miesto gyvenamųjų namų."

tačiau "broliškų tautų" ir komp. partijos rūpesčiu "miestas pasidarė neatpažįstamas." Po TSRS ir LTSR himnų žodį carė Lietuvos kp. ck. sekretorius M. Šumauskas, tvirtindamas, kad, esą, "tarybinę armiją vieningai rėmė mūsų kolūkiečiai, darbininkai ir inteligentai." Girdi, "viso pasaulio tautos šlovina mūsų brangiąją tarybinę armiją kaip armiją išvaduoją, kuri išgelbėjo žmoniją nuo fašistinio barbariškumo." Atseit — "kolūkinė santvarka visiems laikams išvadavo valstiečius iš buožinės vergovės", "miestuose pereita prie visuotinio vidurinio mokyimo", "tik tarybų valdžia galėjo užtikrinti lietuvių literatūros ir meno išvystymą, neregėtą lietuvių tautos talentų suklestėjimą," kad "visų mūsų laimėjimų laidas yra nesuardoma taryb. tautų draugystė," kurią ji turi saugoti kaip "akies lėliukę" ...

"Vilniaus išvadavimo mūšio didvyris" Ješiov, tankų kuopos vadas, savo žody

SOVIETINĖ REPATRIACIJOS KOMISIJA KARALIAUCIJE

šiuo metu registruoja vokiečių kilmės asmenis, kurie nėra priėmę Sovietų pilietybę ir kurių šeimos nariai arba giminės yra Vakarų Berlyne arba Vakarų Vokietijoje. Anksčiau registravo tik tuos, kurie turi giminių sovietinėje Vokietijos dalyje. Šitas registracijos punktas registruoja ne tik Rytprūsių, bet ir Lietuvos, Latvijos ir Estijos vokiečius, norinčius patekti į Vakarus. Paskutinėmis žiniomis jau paruošti pirmieji stambesni vokiečių transportai iš rusų valdomos Karaliaučiaus srities į sovietinę Vokietijos dalį. Apie 100 gyventojų yra pranešta, kad jų šeimos nariai artimiausiu laiku bus atgabenti iš Rytų. — Šiauliuose, kaip pranešė sovietinės Vokietijos valdžios išduotu pasu grįžusi rytprūsietė, gyvena dar apie 400 vokiečių, kurie po 1945 metų atvyko į Lietuvą iš Rytprūsių, kada ten siautė badas. Šiauliuose atdaros dvi katalikų bažnyčios ir viena mažutė stačiatikių bažnyčia, kitos bažnyčios uždarytos. Pačiuose šiauliuose gyvena lietuviai ir rusai, tačiau netoli šiaulių esą įkurdinta mongolų.

Redaguoja O. A. Pridotkaitė

SENO VYRO NUOMONE APIE MOTERIS

“Keleivyje” Nr. 24 (š.m. birželio 16d.) rašoma:

“Man ne kartą teko pastebėti Moterų Skyriuje straipsnių, bandančių įrodyti, kad silpnoji lytis, atseit moterys, yra stipresnės už vyrus. Girdi, jos yra atsparesnės ligoms, mažiau serga, ilgiau gyvena ir pan. Viename straipsnyje, rodos, per eilais metais, buvo sakoma, kad moterys geriau dirba už vyrus. Tas pasirodė per paskutinį karą, kai į karo pramonę buvo priimta daug moterų. Girdi, ten kur reikia atlikti smulkius ir tikslius darbus, kur reikia daug atidumo ir pirštų miklumo, moterys pasirodė gablesnės ir geresnės darbininkės už vyrus.

Gal tas ir tiesa, ir aš nenoriu ginčytis su gerbiamom moterim, ar jos stipresnės už vyrus, ar ne. Man rūpi kitas klausimas, būtent, ar jos nesilpnėja. Iš mano stebėjimų atrodo, kad moterys nuolat darosi silpnesnės, nes jos mažiau dirba ir daugiau pavargsta. Aš jas lyginu ne su vyrais, bet su jų pačių motutėm ir senelėm.

Paimkim šių dienų šeiminkavimą. Amerikoje nerasi šeimos, kuri neturėtų šaldytuvo arba “aisbokso”. Kiekviena šeiminkė turi elektrinį prosą, labai dažna turi skalbiamą mašiną, o jei neturi, tai baltinius neša į skalbyklą, pati namuose neplauna. Kiekviena turi namuose bėgantį vandenį, dažnai šiltą ir šaltą, kiekvienuose namuose yra elektra, gazas ir automatinis šildymas, ar tai aliejum, ar anglim. Jeigu namai šildomi anglimi, tai moteris pečiaus nekuria, nes jai tas darbas persunkus. Tokiam darbui yra vyras. O kiek virtuvė visokių įrengimų, elektrinių ir neelektrinių! Čia elektrinis “mixeris”, visokiems daiktams maišyti, čia prietaisai sultim iš vaisių spausti, čia vėl elektrinis prietaisas kiaušinių putoms plakti, ten vėl puodas, kur arbatai užvirus, pradeda kaukti. Žodžiu, viskas taip įrengta, kad šeiminkėi reikėtų eikvoti kuo mažiau jėgų ir laiko valgiui išvirti. O ką bekalbėti apie dulkių siurbį, kuris visas dulkes sugera ir kuriam vartoti reikia tik paspausti guziką ir įjungti elektrą! Prieš keliasdešimt metų jokia šeiminkė nesvajoto, kad kada nors ji turės tokį prietaisą, kuris padės jai nugalėti jos didžiausią priešą — dulkes. Ir nugalėti be jokio vargo! Tačiau kas iš to?

Kai vyras grįžta namo, jis dažnai randa žmoną nuvargusią, pikną, dejuojančią, kad darbu neatlieka, kad labai nuvargusi, kad jai viskas skauda. Žodžiu, sunkus darbas tas šeiminkavimas, ypač Amerikoje sunkus, kur tiek visokių techniškių įrengimų ir prietaisų, kad moteris vien į juos žiūrėdama pavargsta!

Aš prisimenu, kaip mano jaunystėje moterys dirbo Lietuvoje. Baltiniams skalbti jos neturėjo jokių mašinų. Skalbdavo žlugta paupiuose, daužydamos medinėm kultuvėm, kartais šaltam kaip ledas vandeny. Namuose bėgančio vandens niekas neturėjo. Reikėdavo bėgti į kiemą, prie šulinio, traukti kibirais vandenį į viršų ir nešti į namus. Net ir didesniuose miestuose, kai buvo įvestas vandentiekis, šalutinės gatvės vandentiekio neturėjo, ir žmonės kiemuose laikė šulinius. Pečiai ir šildymui ir virimui buvo kūrenami malkomis. Kiekvieną kartą moteris turėdavo bėgti į priemenę, o dažnai ir į kiemą, atsinešti malkų plytai pakurti. Elektrinių prosų mano laikais niekas neturėjo, o vėliau, prieš antrąjį karą, kas turėjo elektrinį prosą, tas naudojo tik smulkiems burtiniams prosyti, nes elektra buvo labai brangi. Ir dar vieną dalyką reikia atsiminti. Nebuvo mados, kad vyras padėtų moteriai ką nors atlikti. Čia Amerikoje įprastas vaizdas, kad vyras džiausto baltiniais, o Lietuvoje tokį vyrą pirštais užbadytų. Labai gerai būdavo, jei vyras nuėdavo kada į krautuvę maisto parnešti. Ir tas, žinoma, pasitaikydavo labai retai, nes skaitėsi, kad vyro garbė užgauta, jei reikia nors pirštą pajudinti ir pagelbėti namuose. Ir vis dėl to tos moterys nesiskųsdavo ir ne-dejuodavo, kad nuvargusios. Mano nuomone, tos moterys dirbdavo sunkiau už vyrus ir ant savo rankų turėdavo daug daugiau darbų, bet jos sugebėdavo viską atlikti tyliai, nereikalaujamos nei užuojautos, nei pagalbos. Nėgana to, jos su-

gebėdavo išauginti būrius sveikų vaikų.

Amerikoje kas kita: vyras ir pečius kuria, ir baltinius nuveža į skalbyklą, ir maistą superka, ir net “dišes sumazgoja”, o moterys kaip pavargusios, taip pavargusios. Vargšėlės nusibaigusios nuo darbų, nuolat negaluoja, serga prieš ištekėdamos, serga ištekėjusios, serga “kritiško amžiaus” sulaukusios, atrodo, kad joms tenka pakelti tokią našta, kuri tikrai persunki. Todėl aš ir manau, kad moterys eina silpnyn. Kuo daugiau jos turi lengvatų, techniškių įrengimų, tuo daugiau jos nuvargsta ir skundziasi. Jos tuos įrengimus priima ne kaip pagalbą, bet kaip savaimę suprantamą dalyką. Jos neįsivaizduoja, kad yra kraštų, kur moterims tenka šeiminkauti daug blogesnėse sąlygose ir daug sunkiau dirbti. Ir todėl vyrams tenka vis tuos pačius dejavimus ir nusiskundimus girdėti, nežiūrint, kokius moderniškus prietaisus įrengsi namuose.

Aš esu tikras, kad jeigu būtų sugalvota tokia moderniška virtuvė, kur viskas savaimę pasidarytų (pietūs išsivirtų, lėkštės užlėktų ant stalo, skalbiniai išskalbtų patys ir patys sulėtų į spintas, siurblys pats po visus kambarius bėgiotų ir dulkes rankiotų), ir moteriai reikėtų tik patogiai atsisėdus guzikus spaudyti ir elektrinius prietaisus išjungti ir įjungti, tai parėjęs iš darbo vyras išgirstų žmoną sakant: “Oi, kaip nuvargau per dieną guzikus bespausdama!”

Senis Rukas

* Būtų malonu išgirsti Australijoje gyvenančių moterų nuomonę čia keliamu klausimu. Argi iš tikrųjų mes visos jau esame “tokios amžiniai nuvargusios”?!

KĄ VEIKIA LIETUVĖS PASAULYJE

Dr. G. J. Židonytė — Vebrienė pradėjo dirbti Yale un-te. Tai žinoma literatūros kritikė, parašiusi disertaciją prancūzų kalba apie O. N. Milašų.

D. Nauragyte, op. sol. Nauragio duktė, gražiai reiškiasi poezijoje.

Op. sol. A. Dambrauskaitė tautų festivalyje Miami atstovavo lietuvius.

JAV-bėse Harvardo un-tas Cambridge, Mass., nusprendė leisti dr. M. Alseikaitės — Gimbutienės knygą apie Rytų Europos proistorę keliais tomiais.

Danguolė Barturkaitė neseniai gavo New York University BA laipsnį. Jos specialybė prancūzų ir vokiečių kalbos. Šiuo metu ji dirba didžiojoje New Yorko bibliotekoje.

V. Gaškaitė ir D. Valančiūtė, Illinois universiteto studentės, skaito paskaitas amerikiečiams apie komunizmą ir Lietuvą.

Sol. Adamaitienė ir Bičkienė Čikagoje įdainavo į pokšteles dainas pritaikytas Motinos Dienai.

Op. sol. V. Jonuškaitė koncertavo Montrealyje.

A. Grininė — Gimbutaitė netoli Bogoto Pacho miestelyje jau penkti metai vadovauja vaikų kolonijai, kurią ji pati ir sukūrė. Ta kolonija laikoma pavydingiausia visoje Kolumbijoje. Pastaruosiu metu ten kartu įrengta ir našlaičių prieglauda, kurių po vidaus kovų daug atsirado.

Dalia Devenytė, NSS sekretoriato narė, pabaigė sociologijos studijas Brown un-te Providence, Rhode Island.

Šeiminkėms

CUKRINIAI BISKVITAI

4 kiaušiniai,
1/4 sv. cukraus,
1/4 sv. miltų,
1 citrinos tarkuota žievelė.

Į išplaktus baltymus, po truputį plakant, sudėti trynius, cukrų, citrinos žievelę ir miltus. Formą iškloti vaškuotu popieriumi, špricuoti pailgus pyragėlius ir gerai pabarščius sausa cukraus pudra tuojau kepti lengvoje temperatūroje paliekant praviras orkaitės duris.

ANANASINIS KEKSAS

1/5 sv. sviesto,
1/5 kiaušiniai,

5 kiaušiniai,

LIETUVISKI MUZIKOS KŪRINIAI PER RADIJĄ

S. m. rugsėjo mėn. 1 d. (trečiadienį) 9 val. 15 min. per ABC Adelaidės stotį 5CL kamerinis vokalinis ansamblis “Adelaide Singers”, dirig. Norman Chinner, dainavo St. Simkaus meistriškai išplėtotą liaudies dainą “OZELIS” (Billy-Goat), kurio vertimą į anglų kalbą padarė A. Gavelis.

Anot komp. Vl. Jakubėno — “Ozelis” buvo ir pasilieka venas iš geriausių, tautiškai ryškiausių mūsų chorinės literatūros kūrinų.

S. m. rugsėjo mėn. 10 d. (penktadienį) 7 val. 45 min. per ABC Adelaidės stotį 5CL populiariuos muzikos “Moods ir Melodies” audicijos metu “Melodie Masters” orkestras su Adelaide Singers”, dirig. Norman Chinner, išpildys A. Kačanausko valsą “Siuntė mane Motinėle”, kurio muzikinį aranžementą paruošė J. Zdanavičius, o vertimą — A. Gavelis. Tai yra neilgas, lengvesnio stiliaus nuotaiingas kūrinėlis liaudies dainos tema, originale parašytas fortepijonui (jį dažnai girdėdavom iš Kauno radiofono pianistės N. Dukstulskaitės išpildyme).

Dirigentas Norman Chinner.

LIETUVIŲ RASYTOJŲ DRAUGIJOS VALDYBON

Juozas Mikštas

Neklaus — kur tu?

Kas jau praėjo — nesugrąžinsim, Nebeprisauksim džiugių dienų. Kas jau išblėso — neatgaivinsim, Nebeprickelsim iš pelenų.

Nerims dar kartais jausmai atvėse, Prisiminimais širdis gyvens. Bet jau pavargę veidai raukšlėsės Pergreit sulaukę savo rudens.

Kasmet žydės čia vis naujos gėlės, Tik nežydėt mums antru kartu... Mindžiotas takas, žolėm užžėlęs, Niekad, ak, niekad neklaus — kur [tu?..

Yallourn, 1954.VIII.21 d.

APSAUGA NUO ATOMINIŲ SPINDULIŲ

Kaip praneša vokiečių žinių agentūra, vienas Bremeno inžinierius išradęs statybinių medžiagą, kuri visiškai apsauganti nuo kenksmingų atominių spindulių veikimo. Jau kovo mėnesį viena žem. Saksonijos įmonė pradėsianti šios medžiagos gamybą. Ji būsianti net pigesnė už betoną. Jos paskirtis ne apsauga nuo griuamosios atominio ginklo jėgos, bet nuo spinduliavimo. Ji galinti visai gerai apsaugoti nuo spindulių veikimo bet kokias maisto ar vandens atsargas, pagaliau ir žmones, slėptuvėse. Kad apsauga būtų visai tikra slėptuvės medžiaga turinti būti apraukta iš oro pusės ir iš vidaus.

KULTŪRINE KRONIKA

* Rugsėjo 1 d. Sydnejaus Lietuvių Plunksnos Klubas suruošė 50 m. lietuviškos spaudos atgavimo minėjimą. Minėjimo metu buvo skaityta ano metu lietuvių rašytojų ištraukos. Komentarais paruošė Vincas Kazokas.

* Rugsėjo 21 d. Sambūrio “Sviesa” Sydnejaus skyrius surengė trijų buvusių Lietuvos prezidentų minėjimą su atitinkamomis paskaitomis.

* JAV-ėse Vyt. Saulius 50 m. spaudos atgavimo sukakčiai paminėti perspausdiną S. Daukanto “Būdą senovės lietuvių”. Kan. Mykolas Vaitkus spaudai ruošia savo atsiminimus.

* Dr. J. Balys išleido trečią tomą iš tautosakos srities. Veikalas vadinasi “Lithuanian Narrative Folksongs” ir yra paskutinė “Lietuvių Tautosakos Lobyne” dalis.

* Londone įsisteigė populiariųjų knygų leidykla “Nida”, kuri kas mėnesį išleis po knygą prieinamomis kainomis. Numatomą kainą yra 1 dol. arba 3 angl. šil. už knygą.

* “Nemuno” leidykla greitu laiku baigs spausdinti antrąją dalį “Tolstojaus “Anna Karenina”. Ta pati leidykla paruošė spaudai ir išsamų lietuviškų vaizdų albumą lietuvių ir anglų kalbomis, kuris turės apie 250 psl. ir apie 400 paveikslų.

(Tąsa 5 psl.)

Gerb. Skaitytojus ir straipsnio autorių labai atsiprašome dėl tokios nemalonios, mintį iškraipiančios, klaidos.

AL Redakcija

LITERATURA-MOKSLAS-MENAS

Medžiagą šiam puslapiui pristatė Sambūrio "Sviesa" Regijonalinė Valdyba

Zubras

Kultura ir civilizacija

(tąsa)

Kultūrinei sistemai pradžią davė Berlyno universiteto profesorius Wilhelm Dilthey (+1911 m.), iš viso davęs filosofinę bazę dvasios (humanistinių) ir gamtos mokslų klasifikacija. Kultūrinę sistemą jis įžiūri ten, kur sutinkamas savaimingas vidinis dėsningas sąryšis. Kultūrinės sistemos turiniui jis priskiria religijos, mokslo, teisės, ekonomikos, meno, valstybinės ir socialinės santvarkos ir technikos apraškas. Etnologas ir kultūros filosofas Leo Frobenius (+1938 m.), Frankfurt a.M. profesorius, įvedė kultūros ciklų sąvoką. Radikalus vitalistas Oswald Spengler (+1936 m.), Nietzsche ir Dilthey mokinyš, ypatingai išgarsėjęs po I-o pasaulinio karo, autorius "Der Untergang des Abendlandes" yra toliau plėtojęs kultūros ciklų teoriją. Pagal jį kultūros ciklo amžius esąs apie 1000 metų. Spenglerio sekėju tenka laikyti istorijos filosofą anglą Arnold Tonybee. Jis bando formuluoti bendruosius kultūrų išsivystymo ir nužydėjimo dėsnius. "The truth is that every historic culture — pattern is an organic whole in which all the parts are independent, so that, if any part is prised out of its setting, both the isolated part and the mutilated whole behave differently from their behaviour when the pattern is intact." (The World and the West, p. 74, 75). Tos pačios knygos skyriuje "The Psychology of Encounters" sprendžiamas klausimas, ar įmanomas dalinis kultūros pasisavinimas, dalinis kultūros persodinimas į svetimos kultūros socialinį junginį. Tonybee atsako teigiamai, jis tik tvirtina, kad šios rūšies reiškiniai veikia visumą ir būtinai trunka su savim ir kitus pasisavintus kultūros padarinius. Nuotrupa vienos kultūros, įnešta svetimos kultūros socialiniai kūnai, veikiantis traukiamai kitus tos kultūros komponentus, iš kurios ji esanti kilusi. Nuotrupa svetimo aplinkoj turinti tendencijos rekonstruoti gaimai savo pirmąsias formoje. Iš kitos pusės jis gi vėl mano iš pavyzdžių išskaitas, kad dalinis kultūros pasisavinimas ar persodinimas lengviau vyksta negu visuotinis. Civilizacija bei technika persodinta lengviau prigijanti negu religija ar pasaulėžiūra. Bet taip pat jis mano įžvelgias, kad dalinis kultūros pasisavinimas ar persodinimas galys turėti neigiamos įtakos, pav. Vakarųbės susiformavusios nacionalinės valstybės idėja arabų bei indų pasauliuose. Tonybee sako: "So great can be the havoc worked by an idea or institution or technique when it is cut loose from its original setting and is radiated abroad, by itself into a social environment in which it conflicts with the historic local pattern of social life", (The World and the West, p. 74). Šių išvadų Tonybee prieina, kai jis stebi Vakarų Europos kultūros susitikimą su islamu, indų, kinų bei japonų kultūromis. Neanalizuojant šių Tonybee formuluojamųjų dėsnių mokslinio tikėtimumo, tenka vis dėlto su juo sutikti, kad tos rūšies reiškiniai tikrai sutinkami gyvenime. Atrodo tik, kad atsargiau būtų tvirtinti, kad svetimos kultūros ar jos dalies pasisavinimas, nesuaušęs su vietinės kultūros socialinio kūno visuma, dažniausiai virsta parodija, kartais net labai žalingai veikia patį socialinio junginio gyvenimo vyksmą. Pavyzdžiams rasti nereikia siekti nei islamu bei indų pasauliui, o jų apstu siauresniame maste — pačioje Europoje. Mums ypatingai gerai yra pažįstamas kaimyninis bizantinųjų pradų rusiškiosios kultūros pavyzdys. Petras Didysis padarė revoliucinį posukį į Vakarų, bandė pats suvakarėti ir suvakarinti savąją Rusiją, t.y. adoptuoti Vakarų Europos kultūrą. Pasėkoje susilaukė uniforminio politikos, besireiškiančios rusifikacija bei panslavizmu, gi religijos bei pasaulėžiūros plotmėje kilo trečiosios Romos idėja, kurios nešėja turėjo būti Maskva. Šią mintį ryškiausiai formuluavo Dostojevskis panprosvlajivos šydu. Šių reiškinų, bent taip aiškiai suvoktų, nesutinkame priešpetrinėje Rusijoje, nėra buvę tautinės ir religinės tiesos monopolizavimo bei tautinio ir religinio prievartavimo ir Didžiojo Lietuvos kunigaikštijoje, valdžiusioj milžiniškų slavų ortodoksų plotus. Į šią Europos dalį vienalytės tautinės ir religinės bendruomenės

ideja atkeliauo iš Vakarų. Taip pat parodija išvirto Rusijoje naujaisiais laikais iš Vakarų adoptuota bažnyčios bei valstybės, o ir teologijos bei mokslo ir filosofijos sekularizacijos idėja. Valstybė tampa augščiausia vertybe, kurios diktatorinio koloso nepajudinamai prislegiamas individas, vos nesutriuškinamas. Proletarijos sąskaiton prievartaujamas socialinis junginys, ir sociologijoje tariamai rastas neklystamai vienintelis ir galutinis atsakymas. Gi pasaulėžiūra ir filosofija apvelkama pseudomokslinė skraiste, Vakarams pažįstama atgyvento scientizmo vardu. Savo vėl keliu ši pseudomokslinė pasaulėžiūra determinuoja visas mokslo sritis, nekaltant jau apie meną. Visa tai vyko ir vyksta tik todėl, kad bizantinė rusiškoji kultūra neadoptavo vakarietiško racionalizmo, nepažino nuolat vis naujos kontraversijos ar tai ūkinėje, politinėje, religinėje bei pasaulėžiūrinėje sferoje, kaip tai būdinga Vakarams, kur idėja, nors ir bando pretenduoti absoliutinio tikėtimumo, bet nuolat susilaukia opozicijos ir dėl to yra priverčiama nuolat budėti ir reviduotis. Vakarų dvasiai, nuo renesanso laikų labai ryškiai, būdinga neolatinis tapimas, neužbaigiamas formavimasis, gi Vakarų kultūrinės gerybės importuojantysis Rusijos kraštas, kaip su importuojančiais kraštais kad dažnai nutinka, importuotai vertybei priskiria tobulumo ir galutinumo požymį; iš kitos pusės, matydamas veidrodyje savo adoptuojamosios vakarietiškos kultūros tik karikatūrą, ima nirsti ir neapkęsti savo mokytojo, jo veikimo tačiau nedrįsdama ir negalėdama atsakyti.

Bent prabėgom užsiminus kultūros sistematiką, drauge išryškėjo ir kultūros veržlumas, o taip pat ir tarptautiskumas. Civilizuotame pasaulyje nesutinkame kultūros visais savo elementais tautinės. Tarptautiškai reiškiniai mokslas, technika, religija, net menas ir pasaulėžiūra. Tačiau nors kultūros reiškiniai savo kilme ir siekia dažnai neatpažįstamos senovės, istorijos eigoje turėjo savo novatorių, reformuotojų, turėjo savo sužydėjimo laikus ir arenas, savo plitimo bei spinduliavimo laikus. Kultūriniai reiškiniai ir adoptuoti, o ypač giminingo socialinio kūno, nesustingsta, neužsikonservuoja, bet būdami gyvi prisitaiko, susilieja su rastaiais pradais, įgauna naujų žymių. Ryškiausi kultūros formuotojai yra likiminės socialinės bendruomenės — tautos. Jų specifinį kūrybinės dvasios pasireiškimo būdą vadinsim tautinės kultūros vardu. Net technika, mokslas ir religija įgauna tautinių žymių, o ką jau bekalbėti apie meną, pasaulėžiūrą ar kasdieninio gyvenimo formas. Svetimesnių kultūrų susitikimas, nors pradžioje ir neišvengia paradoksu, per ilgesnį laiką suauga organinė vienumon, nors lydinys, žinoma, skiriasi nuo originalų. Naujaisiais laikais mes turime tokį pavyzdį Ataturko Turkijoje. Ataturkas, žinoma, nebuvo pirmasis Turkijos vakarietintojas, jis turėjo eilę pirmtakų, tik jis buvo pats radikaliausias, todėl, turbūt, ir sėkmingiausias. Tačiau, jo radikalumas buvo kontroliuojamas gilios išminties. Žinoma, sunku būtų įsivaizduoti revoliucinį suvakarietinimą Naujosios Gvinėjos ar Papuos. Perdidelis laipsnis skirtumas tarp šių dviejų kultūrų, gi kultūrėjimas ar civilizėjimas yra evoliucinis vyksmas. Ar kultūrų adoptacijai turi kurių nors kliūčių rasiniai skirtumai, klausimas yra ginčų stadijoje.

(Pabaiga)

Kultūrinė kronika

(Atkelta iš 4 psl.)

* Šiais metais sueina 75 metai nuo pirmo lietuviško laikraščio pasirodymo Amerikoje. Tai buvo "Gazietas Lietuviška", kurią leido Mikas Tvarauskas. Šio laikraščio išėjo 16 numerių.

* Kompozitorius Juozas Strolia baigia didesnį bažnytinės muzikos veikalą Requiem.

* VLIKas išleido naują informacinį leidinį apie Pabaltijį prancūzų kalba. Šio leidinio, kuris vadinasi "Le Sort des Etats Baltes", autorius yra Edvardas

George Orwell

Dar ir dabar literatūros kritikams nėra pilnai suprantamas fenomeniškas George Orwellio, kaip rašytojo, pasisekimas, skaitytinas nuo tos dienos, kai knygynų languose pasirodė "Gyvulių farma". Kai kas mano, jog knygą išpopuliarino jos politinė mintis — diktatorinio komunizmo satyra. Bet šis aiškimas nėra pakankamas. "Gyvulių farma" pasirodė 1944 metais tuo metu, kai Tretytis Reichas susitaikė su likimu, pasirašydamas kapituliacijos raštą. Gi tada vakarų pasaulio didžiausias sąjungininkas buvo dar tas pats komunizmas, į kurį savo strėles taikė George Orwell. Iš tiesų, knygos rankraštį buvo atmetę net keturi garsūs leidėjai, o juk šios rūšies komersantai yra gana patikimi pranašai.

Vargu ir ar pasisekimo priežastimi buvo ypatingas stilius. George Orwell niekuomet nebuvo stilistas ir nei vienas iš ankstyvesnių kritikų tokio požymio jo raštuose nebuvo iškėlęs. Jam rūpėjo drąsus minties perteikimas, tikint, kad minties svoris ir taiklumas savaime išlygins ar net sukurs savitą stilių. Pagaliau, "Gyvulių farma" buvo parašyta nesudėtingu pavidalu, perkeliant politinius veikėjus į naminių gyvulių pasaulį.

Bet, nenagrinėjant knygos iškilimo priežasčių, įdomu pažvelgti į patį autorių. Iš tikro, kaip nuostabus buvo knygos pasisekimas, taip stebėtina buvo ir paties autoriaus gyvenimo raida, kurioje smulkus rašeiva ir padienis darbininkas užleido vietą pirmaeiliiu novelistui.

George Orwell gimė 1903 metais Burmoje, anglo valdininko šeimoje. Nuo jaunystės prasadėjo nepajėgumas prisitaikyti prie vyraujančios socialinės santvarkos. Kai kiti britai, kolonijos tarnautojai, rūpinosi tik savo gerbūviu ir pakentčiamos išorinės tvarkos palaikymu, George Orwell pajuto sąžinės priekaištus. Neteisingas yra svetimųjų noras valdyti čia buvius, galvojo jis. Ir ši mintis nedavė ramybės tol, kol, radęs prągą išvažiuoti Anglijon, metė tarnautojo darbą ir galutinai atsisveikino su "kolonijinio despotizmo blogiu". Bet šie įspūdžiai paliko jo dvasioje neištrinamą dėmę. Neišaiškinamas noras verčia jį sujungti savo likimą su tais neprivilegiuotais, kurių nesąmoningą menkystę jis patyrė Indijoje, ir kurių sąmoningą kovą prieš spaudžiantį neturtą pamatė Anglijoje. Kaip menkai apmokamas žurnalistas, netikras dėl tytojaus, išvažiuoja į Paryžių ir čia rungiasi su gyvenimu žemiausioje plotmėje. Praradęs žurnalisto uždarbį, dirba indų ploviku Paryžiaus kavinėse ir, bendrai, pasitenkina betkokiu darbu, nes reikia gyventi. Pagaliau, iš draugo passkolines penkis svarus, grįžta į Angliją, tačiau ir čia krizės metai verčia jį ieškoti panašaus pragyvenimo šaltinio. Atėjus į galvą minčiai, surrenka įspūdžius į knygą ir 1933 metais išspausdina pirmą savo kūrinį "Down and out in Paris and London". Knygos pasisekimas menkas, bet Orwell įsitikina, kad galys valdyti plunksną ir perka naujo rašomojo popieriaus. Sekančiais metais išleidžia dvi naujas knygas "A Clergyman's Daughter" ir "Burmese Days". Vienas iš žymiausių kritikų iš neįtyčių jas pastebi ir sušunka: "Ne vienas realistinis rašytojas per paskutinius penkeris metus nėra sukūręs tris toms, kurie su šiais galėtų susilyginti taiklumu, veržlumu, drąsa ir gyvybingumu." Bet visvien knygų pasisekimas nežymus ir Orwell vos ne vos suveda galą su galu.

Vis intensyviau dabar Orwell įsijungia į socialistų judėjimą ir kelia balsą prieš luomų susiskaldymą Anglijoje, nes negali užmiršti nuoskaudas, kurias jis, kaip menko valdininko sūnus, patyrė iš britiškųjų mokyklų sistemos. Net ir knygų tematika neįstengia išsiveržti iš ribų,

Turauskas.

* Lietuvos laisvinimo veiksmų konferencija New Yorke suplanavo išleisti visą eilę veikalų Lietuvos klausimais. buvo minima istorinė Lietuvos geografiška anglų kalba, išsamus leidinys keliomis kalbomis apie Lietuvą apskritai, o taip pat ir veikalai Lietuvos sienų klausimu.

* Komp. J. Gaidelis greitai luku tikisi užbaigti oratoriją vyrų balsams "Giesmė apie Gediminą". Libreto autorius — muz. A. Kučiūnas. Komp. J. Strolia yra įpusėjęs naują bažnytinės muzikos kūrinį Requiem.

kurias nustato jo domėjimasis žemųjų luomų buitimi. Įsiliepsnojus Ispanijos civiliniam karui, jis stoja žurnalistu į tarptautinę brigadą ir, nors kovoja prieš Franko sukilėlius, priklauso ne komunistams, bet anarchistinių tendencijų P.O.U.M. grupei. Šios organizacijos tikslai tačiau pakartotinai susikerta su komunistų planais, ir ji galutinai išardoma, o vadai likviduojami. Šie įvykiai pakeičia Orwellio galvoseną. Nors palieka politiniai kairysis, jis pradeda atydziai studijuoti marksizmą ir prisideda straipsniais prie komunistinių planų atidengimo. Iš Ispanijos karo jis grįžta su persauta gerkle, bet ir su reformuotu galvojimu, o taip pat ir su nauja knyga "Homage to Catalonia".

Drąsiai jis dabar pasireiškia kaip literatūros kritikas ir essayistas. Šiame laikotarpyje, iki naujo karo, gimsta rašiniai, vėliau surinkti į "Inside the Whale", "Critical Essays" ir "Shooting an Elephant". Antrojo pasaulinio karo metu Orwell uoliai metasi į bendrą talką ir paskiria visas jėgas Indijai skirtų žinių tarnybai. Nuostabus jo principų aiškumas: tuo metu, kai Sovietų Sąjunga vakariečių esti garbinama kaip "kilniausias sąjungininkas", Orwell užbaigia satyrą "Gyvulių farmą". Be gailės čia jis, žiūrėdamas praeitin, juokiasi iš sovietinių vadų ir jų argumentų. Gyvulių pasaulin perkėlus politinę tikrovę, atsiveria šių argumentų naivumas. Gyvulių farmoje lyderiais įsitaisę paršai (su prask, komunistų vadai po sėkmingo perversmo) prie revoliucinio šūkiu "Visi gyvuliai yra lygūs" prideda naują frazę "bet kai kurie gyvuliai yra lygesni už kitus" ir vien tik sau rezervuoja gėrybę (šiuo atveju pieną ir obuolius, kurie patinka ir kitiems farmos gyvuliams), jausdamiesi visai teisūs:

"Draugai, rėkė žvieglis, tikrai tikiu, kad negalvojate, kad mes paršai taip darome iš savanaudiškumo ar privilegijos. Tiesą pasakius, dauguma mūsų nemėgsta pieno ir obuolių... Tikrai dėl jūsų gerovės mes geriamė pieną ir edame obuolius. Ar žinote, kas atsitiktų, jei mes, paršai, sukluptume savo pareigose? Savininkas Jones grįžtų atgal!.. Tikrai, draugai, rėkė žvieglis, tikrai tarp jūsų nėra nei vieno, kuris lauktų Jones grįžimo!"

Ir taip farmos gyvuliai nepastebimai sutinka su tolimesniais paršų veiksmais, o galų gale pamato, kad patys paršai jau pradeda vaikščioti ant užpakalinių kojų, pasiramstydami lazdele, taip, kaip tatai darė savininkas Jones. Bendrai, paršai jau nei kiek nesiskiria nuo kaimynų žmonių. Kai jie sueina bendriems pasitarimams, nepasakysi, kuris žmogus, kuris paršas...

Satyros nebėra paskutinėje Orwellio knygoje "1984". Čia negailestingai vaizduojama minties pavergimo gamybes, kai to reikalauja politiniai viešpatys, padedami technikos progreso. Kankinimų kameroje turi būti perdirbta Tomų Netikėlių dvasia. Netinkamai minčiai egzistencija' absoliučiai paneigiama. Iš vaizduojamosios santvarkos šlo lūpų auka išgirsta naujosios ideologijos siekimus: "Mes nepasitenkiname pasyviu klusnumu, nepasitenkiname net nuolankiausiu pasidavimu. Jei pagaliau kapituliuojate prieš mus, tas turi būti padaryta jūsų pačių valia. Mes nenaikiname eretiko dėl to, kad jis priešinasi. Kol jis priešinasi, mes jo nežudome. Mes atverčiame jį, paverčiame jo protą, mes tam' protui duodame kitą pavidalą, jį pertvarkome... Senais laikais eretikas ėjo į laužą palikęs eretiku, vis skelbdamas savą ereziją, didžiudamasis jaja. Ir rusų valymų auka maištą nešėsi užslėptą savo smegeninėje, kai jis, laukdamas kulkos, ėjo koridoriumi. Bet mes gi, prieš ištaškudami, smegenis padarome tobulais..."

Orwellis yra susirūpinęs dėl ateities ir tokiam klausime satyros negali būti. Galima šypotis tik iš praeties, nes jos nepakeisi. Gi dėl 1984-jų metų ir dar yra įmanoma kova, reikalaujanti susikaupimo.

"Gyvulių farma" ir "1984" paliko svarbiausi Orwellio kūriniai. Jis į juos sudėjo savo politinį patyrimą, brangiai pirktą per 20 bastymosi ir nedatekliaus metų. Gal dar daug kuomi jis būtų galėjęs pasidalinti, jei ne ankstyvas atsiskyrimas. 1950 metais jis mirė, nesulaukęs pilnų keturiasdešimt septynių metų amžiaus. A.V.

Iš Mr. J. Gaudasio Kontozos

TRUMPAI IŠREIKŠTA MEILĖ

Atostogaujanti ponija sėdi viešbučio svečių kambary ir kalbėdamasi su pažįstamu ponu ištraukia iš voko mažą popierėlį ir, žvilgtelėjusi į jį, sako:

— Mano vyras rašo, kad jis jaučiasi gerai, kad biznis eina gerai ir kad jis mane labai myli.

— Ir visa tai jis surašė tokiame mažame lapely? — klausia pokalbininkas.
— Taip. Tamsta matai — tai £100 čekis.

GERIAUSI VAISTAI

Gydytojas, baigdamas tyrinėti ligonį, duoda jam šitokį patarimą:

— Mesk rūkęs ir gėres. Kiekvieną vakarą eik anksti gulėti ir keltis su aušra. Tai geriausi vaistai.

— Ačiū, daktare, — atsako ligonis. — Aš nesu vertas pačių geriausių vaistų. Patark man prastesnių.

STAIGMENA

Prie kino artisto Bogart prisitartinio vyriškis ir pradėjo:

— Ne tiek sau, kiek žmonai, rytoj jos gimtadienis. Ar negalėtum parašyti autografą?

— Artistas pasirašė ir pridėjo:
— Iškirsi savo žmonai staigmeną.
— Taigi, ji įsitikinusi, kad parnešiu naują palatą, — prisipažino vyras.

VAIKO GERUMAS

Neturtingam krašte motina su mažu vaikučiu elgetauja gatvėje. Salta, abu dreba. Motina ramina:

— Neverk, vaikuti. Pasitikėk žmonių gerumu.

Vaikas nurimsta ir pradeda raminti dabar ir motiną:

— Mama, tu vargsti dėl manęs, bet aš užaugsiu, būsiu turtingas ir tau mažiau tereiks tik dėl savęs vienos vargti ir elgetauti.

MOTINA, DUKTĖ IR ... PASAULIS

— Mamyt, aš vistiek negaliu be jo gyventi. Jis man reiškia visą pasaulį. Ką gi aš galiu padaryti?

— Dar kiek palaukti ir geriau pažinti pasaulį.

TREJI AKINIAI

— Seneli, kodėl tu turi trejus akinius? — klausia anūkė.

— Matai, vaikelai, vieni akiniai reikalingi, kad toliau matytų, antri — kad iš arti matytų, o treči ... kad suras-

čiau pirmuosius ir antruosius akinius, kai prireikia.

— O tu visdėlto ne toks kvailas, kaip atro dai!

— Ačiū. Matai, tai ir yra pagrindinis skirtumas tarp mudviejų ...

— Ką pasakytum, jei aš tave paprašyčiau tekėti už manęs?

— Nieko. Aš negaliu juoktis ir kalbėti tuo pačiu metu ...

VAŽIUOS GREICIAU

Egzaminuojant kandidatą į policiją inspektorius klausia:

— Ką tamsta darytum, jei policijos automobilis būtų vienas ir atvirame kely būtų persekiojamas desperatiškos banditų gaujos, važiuojančios 40 mylių greičiu? ..

— Važiuočiau 50 mylių — atsakė palgalvojęs kandidatas.

PAAIŠKINO

Viena ūkininkė, kuri užsimojo užvesti didelį vištų ūkį, parašė žemės ūkio ministerijai tokį laišką:

— „Su mano viščiukais kažkas negerai. Kas rytą randu keletą gulinčių ant žemės šaltų su užverstom kojom. Ar negalėtumėt Tamstos man paaiškinti, kas jiems yra?“

Po kurio laiko ji gavo iš ministerijos laišką:

— „Miela Ponia, Tamstos viščiukai yra negyvi...“

PASIDALINA PAREIGOM

— Dabar, kai jau vedėme, išsiaiškinksim, kaip bus. Kas tu norėtum mūsų dviejų organizacijoje būti, pirmininkas ar vicepirmininkas? — klausia vyras.

— Nei vienas, nei antras, — atsako žmona. — Aš jau geriau būsiu išdininkė ...

PASITARNAVO

— Jonuk, ar įmetei mano laiškus į pašto dėžutę? — klausia motina.

— Taip. Bet aš pastebėjau, kad tu sumaišei pašto ženklus. Ant to, kur į užsienį, prilipinai 4 centų, o kur čia pat — 15 centų.

— Tai taip ir įmetei?

— Ne, aš pakeičiau.

— O kaip tu galėjai pakeisti ženklus?

— Ženklų aš nekeičiau. Aš pakeičiau adresus ...

automobiliai, bet jokio angliško automobilio. Tai kas gi turi su Kinija diplomatinis santykius: ar mes, ar amerikoniai?

ANGLIJA IR KOMUNISTINIAI KRASTAI

Tarp Anglijos diplomatinį laimėjimų svarbiausi yra du: kom. Kinija pažadėjo atsiųsti į Londoną savo diplomatinį atstovą, kurio Anglija laukia nuo 1950 metų. O Maskva seneniai atsiuntė transportą vodkos, tikros rusiškos vodkos, kurios Maskva nebuvo eksportavusi į Angliją nuo pat 1917 metų revoliucijos.

MEILĖ IR TRAKTORIUS

švedijos viename laikraštyje buvo toks meilės politiko skelbimas: „Jaunas ūkininkas nori susipažinti su ūkininke, kuri turi traktorių. Pasiūlymus su traktoriaus foto siųsti ten ir ten.“

AMERIKONISKA REKLAMA

Vienas Amerikos radijo siųstuvas atgrojo Schuberto „Nebaigtąją simfoniją“. Tuoju po jos buvo paskelbta: jei simfonijos autorius būtų vartojęs tokius ir tokius vitaminus (nurodė ir adresą, kur jų gauti), tai jis būtų simfoniją pabaigęs.

TOKI DAIKTAI TIK ANGLIJOJ

Viduriniais amžiais Anglijos miestai, kad apsisaugotų nuo plėšikų laivų, išstatydavo pakrantėse sargus. Nors plėšikai jau seniai dingę, bet paprotys Anglijoj liko. Seniausias su tokia sargyba miestas yra Winchelsea uostas, kuris saugojamas nuo 1380 metų. Burmistras sargui išmoka atlyginimą kiekvieną Velykų rytą 22 su puse šilingų per metus (apie 3 dol.).

SPAUDOS APZVALGA

“KADA REIKEJO PRIESINTIS“

Visą laiką aktuali ir mūsų tarpe diskutuojama tema, ar 1940 metais reikėjo pasipriešinti ginklu rusų armijai užimant Lietuvą. Įdomių minčių šiuo reikalu aptinkame „Keleivyje“ (Boston), kurias čia perspausdiname. Straipsnio autorius rašo:

„Dažnai kalbame, jog Lietuvos vadovai negerai padarė, kad jie 1940 metais nesipriešino rusų armijoms užimant Lietuvą. Lietuva turėjo neblogą kariuomenę ir būtų galėjusi pasipriešinti bolševikų invazijai. Jei būtų buvęs susitarimas su latviais ir estais, tai priešinimasis iš Baltijos valstybių pusės būtų galėjęs būti visai rimtas ir bolševikiški vagys Maskvoje negalėtų dabar niekam pasakoti, kad Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonės „laisva valia“ įsijungė į bolševikišką Rusiją.“

Kad Lietuva nesipriešino bolševikų invazijai yra apgalvotinas dalykas. Kas savo laisvę atiduoda be pasipriešinimo, tas daug sunkiau tą laisvę gali atgauti. Kai 4 milijonų gyventojų Suomija buvo patatyta prieš panašų pasirinkimą, kaip Lietuva, Latvija ir Estija, suomiai nedvedodami pasirinko priešinimasis ir nors karo negalėjo laimėti, bet savo demokratine tvarka visgi apgynė ir dar šiandien yra laisvi, nors ir gyvena rusiškos meškos šešėlyje ir kasdien gali savo laisvę prarasti. Suomų pasiryžimas iki šioliai juos apsaugojo nuo bolševikiško teroro ir aziatiškų barbarų „kultūrinimo“.

Bet kalbant apie Lietuvos priešinimasis bolševikiškai invazijai reikėtų pridėti, jog priešintis bolševikams reikėjo ne 1940 metų birželio mėnesį, bet 1939 metų rudenį, kada bolševikai „išsiderėjo“ iš Lietuvos teisę siųsti į Lietuvą savo garnizonus. Išileidimas į Lietuvą rusų garnizonų buvo pradžia Lietuvos nepriklausomybės galo. Po garnizonų sekė kiti „paruošiamieji“ darbai ir 1940 metų vasarą gal jau buvo pervėlu gintis, bent vilties apsiginti tada mažai tegalėjo būti. Tuo tarpu 1939 metų rudenį, kada Maskvos diktatoriai piršo Lietuvai savo veidmainišką „draugiškumo sąjungą“ ir garnizonus, priešinimasis būtų buvęs daug lengvesnis.

Vienas diplomatas E. Turauskas, dabar išleido prancūzų kalba knygutę pavadinimą „Le Sort des Etats Baltes“ — Baltijos Valstybių Likimas. Toje knygutėje E. Turauskas kiek plačiau aprašo, kaip Maskvos valdovai „pasišaukė“ pas save į Maskvą vieną po kito Baltijos valstybių užsienio reikalų ministrai prieš 1939 metų rudenį, paskui Latvijos ir pagaliau Lietuvos, ir jiems „pasiūle“ įsileisti į jų kraštus rusiškus garnizonus, o rusai mainais žadėjo nesikišti į jų valstybių vidaus reikalus ir ginti jų valstybių nepriklausomybę nuo visokių priešų. Baltijos valstybių vyriausybės su tuo pasiūlymu sutiko, nors kiekvienas protaujantis žmogus jau tada žinojo, kad bolševikai savo pasižadėjimus numeta į šiukšlyną, kada tas jiems yra naudinga.

Jokio bendro pasipriešinimo Baltijos valstybių nykštukai diktatoriai net ir nebandė sutarti. Spalio mėnesio 3 d. Lietuvos užsienio reikalų ministeris Urbšys buvo „pašauktas“ atvykti į Maskvą. Ten Kremliuje jį priėmė Stalinas, Molotovas, Potiomkinas ir Pozdniakovas (Maskvos atstovas Lietuvoje) ir tuoj jam buvo pakištos dvi sutartys priimti: viena apie gražinimą Lietuvai Vilniaus, o kita apie įsileidimą į Lietuvą rusiškos kariuomenės ir bendro gynimosi.

Ministeris Urbšys bandė įrodyti Maskvos valdovams, kad įsileidimas į Lietuvą rusų kariuomenės reikštų Lietuvos nepriklausomybės galą ir Lietuvos gyventojai tokios sutarties nenori. Bet Maskvos valdovų tas neįtikino. Grįžęs namo į Kauną Urbšys išdėstė reikalą Smetonai ir kitiems valdžios žmonėms ir, užuot skelbus mobilizaciją, Lietuvos valdžia spalio 7 d. ir vėl pasiuntė Urbšį į Maskvą su „savo pasiūlymais“, kurie pripažino „bendro gynimosi principą“, bet rusų garnizonų į Lietuvą nesutiko įsileisti. Bet Urbšys, kai antrą kartą važiuojo į Maskvą, jau buvo Smetonos įgaliojimas priimti Maskvos siūlomą sąlygas ir, žinoma jas priėmė. Ir ką jis galėjo Maskvos diktatoriums pasakyti, jei Lietuvos vyriausybė nei kariuomenės telkė, nei šiaip jokio pasipriešinimo nerodė? Sutartis buvo pasirašyta 1939 metų spalio 10 d. ir nuo tos dienos Lietuvos nepriklausomybė buvo Maskvos diktatorių kišenėje.

Kai vėliau bolševikai visai okupavo Lietuvą, jie ministerį Urbšį ištrėmė į Sibirą. Tada jis jiems jau buvo nebeįmanoma žmogus. Bet kada tas pats Urbšys, Lietu-

vos žmonių neįgaliojas, pasirašė Lietuvos pardavimo sutartį su bolševikais, tada jo parašas buvo geras.

Esant Urbšui antrą kartą Maskvoje bolševikų diktatoriai jam pasiūle jau ne dvi sutartis, bet tikta vieną, į kurią jie įrašė ir Vilniaus gražinimą Lietuvai ir savo garnizonų įvedimą į Lietuvą, o Kauno valdžiai apgauti Maskvos valdovai į tą sutartį įrašė, kad jie jokiū būdu nesikėsins į Lietuvos nepriklausomybę ir į jos socialinę tvarką. Tą jie pažadėjo šventai, bet Stalino ir panašių sukčių pažadas pasirodė geras tikta aštuonioms mėnesiams. 1940 metų birželio 14 d. Maskva pasiuntė į Lietuvą savo tankus ir kariuomenę, kad Lietuvos nepriklausomybę visai užsmaugtų. Lietuvoje jau tada buvo 20.000 rusų kariuomenės ir jau nemaža „penktoji kolona“. Priešintis gal jau buvo pervėlu.

Taip be šūvio buvo palaidota Lietuvos nepriklausomybė, už kurią prieš 21 metus Lietuvos jaunimas liejo savo kraują kautynėse su tais pačiais bolševikais. Kas rusams nepavyko pasiekti ginklais 1919 metais, tą jie gavo be šūvio 1940 metais.“

Šia proga prisimintini mūsų kariuomenės kai kurių vadų pasakyti žodžiai: „niekada nepralaimi tas, kas kovoja.“

ZINIOS

(Tąsa iš 1 psl.)

GINTIS BE VOKIETIJOS NEJMANOMA

Prez. Eisenhoweris pareiškė Kongrese, kad Vakarų Europos gynimas be aktyvaus Vokietijos dalyvavimo esąs neįmanomas, nes Vokietija sudaro stiprią prysakinę liniją prieš komunistinę agresiją. Dėl to Vakarų Vokietija turi būti apginkluota ir turėti stiprią kariuomenę.

Prezidentas pakartotinai kvietė Italiją ir Prancūziją ratifikuoti Europos Armijos sutartis, nes tik bendras visų tautų gynimasis gali būti sėkmingas.

Toliau prezidentas pažymėjo, kad per šiuo metų pirmą pusmetį Amerika pasiuntė draugiškoms valstybėms ginklų bei amunicijos už 1,7 milijardų dolerių. Jo nuomone, reikia stiprinti Azijos laisvųjų tautų ekonomiką, kad pakiltų gyvenimo standartas, nes komunistai pritarėjų randa tik ten, kur didelis vargas.

Prezidentas dar patvirtino, kad Amerika naujai apginkluoja tautines Kinijos aviaciją naujausio tipo jet lėktuvais.

AMERIKA ATITRAUKIA DALĮ KARIUOMENĖS IS PIETŲ KORĖJOS

Amerikos kariuomenės vadovybė paskelbė, kad atitraukiama keturios divizijos kariuomenės iš Pietų Korėjos. Tuo būdu Korėjoje lieka tik 2 divizijos. P. Korėjos vyriausybė protestavo prieš tokį amerikiečių žingsnį, nes Korėjos kariuomenė dar nepakankamai paruošta galimam komunistų puolimui.

Tačiau nereikia manyti, kad šituo atitraukimu būtų labai susilpninta karinė padėtis Pietų Korėjoje. Naujausi atominiai ginklai pavaduoja dabar išstasas kariuomenės divizijas. Žmonių masė ateities kare jau vaidins mažesni vaidmenį negu praėjusiame ar dar anksčiau.

Prez. Eisenhoweris ta proga pareiškė, kad JAV-bės pereina į greito judėjimo karuomenės organizaciją, kuri gali būti kiekvienu momentu ten, kur būtų reikalinga.

PAGALIAU PRISIPAŽINO

Karališkoji Komisija vėl pradėjo posėdžius Sydnėje. Kaip žinome, vienas svarbiausių kaltininkų, Viktorijos komunistų partijos sekretorius Mr. Lockwood, anksčiau neatsakinėjo į teisėjų klausimus, tačiau parlamentui priėmus įstatymą, kad už neatsakymą galima bausti iki 500 svarų arba kalėjimu, Lockwoodas pagaliau prabilo ir prisipažino, kad tikrai jis rašęs dokumentą J, tik visokiais būdais stengiasi mažinti savo atsakingumą.

Įsimašęs į šį reikalą ir opozicijos vadas Dr. Evatt. Jis stėjo ginti savo sekretorių, kurie įpainioti į šnipinėjimo aferą. Po eilės aštrių susikirtimų su teisėjais, Dr. Evatt pareiškė, kad dokumentas J esąs sufabrikuotas. Atseit, Mr. Lockwood prisipažino jį rašęs, o Dr. Evatt sako, kad dokumentas netikras. Sunku suprasti.

Dr. Evatto populiarumas dėl įsipainiojimo į šnipinėjimo bylos reikalus, Darbo Partijoje, atrodo, sumažėjo.

* Japonijos kariuomenė jau perima kai kurias salas šiaurėje, kurias iki šiol laikė amerikiečiai.

(Zinių tąsa 8 psl.)

MOTERYS IR LAZDA

Londonė keturi moterų klubai įteikė parlamentui reikalavimą, kad būtų panaikintas 17 amžiaus įstatymas, kuris lig šiol veikia. Įstatymas sako, kad „vyras gali savo žmoną mušti, tačiau lazda ne storesne kaip jo mažasis pirštas.“

JUNGTINĖS TAUTOS IR DCMAI

Lig šiol Jungtinių Tautų saugumo taryboje buvo griežtai uždrausta rūkyti. Rūkoriais išvysčius griežtą agresiją, naujasis generalinis sekretorius Dag Hammarskiöld draudimą atšaukė, ir dabar saugumo taryboje visi 11 narių ir žurnalistai gali rūkyti iki plaučių dugno. Visai priešingai yra JT pilnaties susirinkimuose; ten rūkyti tebedraudžiama. Aiškinama, kad ten ir be rūkymo visada netrūksta dūmų.

DIPLOMATINIAI SANTYKIAI IR AUTOMOBILIAI

Vienas Škotijos darbininkų unijos vadas sugrįžo iš raudonosios Kinijos labai pasipiktinęs. Girdi, visame Pekine važinėja tik amerikoniški ir amerikoniški

Kazys Puida

KOL SAULĖ PATEKĖS

ROMANAS

(II tąsa)

Marytė sėdėjo šalia Eimučio, kuris, muzikai prabilus, nutilo ir akimis sekė salę. Staiga atsisuko į Marytę ir jau linksmu balsu pratarė:

— Zinai tamsta, pašokime valsą. Aš jau tylėsiu ir savo grašio nekišiu, — šiandien jų diena, tesilinksmina ir telaukia auksinių dienų, kurios ... pasakų pagangėmis skraido. Šimts pyptkių! Būsiu linksmas, kaip ta plaštakė, kuri gyvena linksmi, bet tik vieną dieną. Rytoj — į laukus, į mišką, į žalumynus, pas paukščius, jų linksmo, giedro čiulbėjimo pasiklausyti ir margą svajonių kilimą austi!..

— Aš mėgstu tamstą tokį, koks dabar esi: kai iš tamstos širdies veržiasi tyras jausmas, o ne įvairios juodos mintys.

— Bala jų nematė! Juk šiandien ir tamstos diena! — priminė Eimutis.

— Ir dar kokia diena! — skardžiu balsu susuko Marytė ir sulingavo Eimučio valso nešama.

O muzika plaukė, svyravo, siūbavo, viliojo, gundė, lyg undinių būrys apstojo miegantį karalaitį.

— Kodėl ši diena yra tamstai nepaprasta? — klausinėjo Eimutis.

— Nesakysiu! Tai yra paslaptis. Tik aš viena tą mintį puoselėju, auklėju ir bijau nusivilti.

— Ir aš nemėgstu nusivylimų! Imu tai, kas nesispardo ir yra imtinas!

— Imtinas? — lyg netikėdama paklausė Marytė.

— Zinoma! — patvirtino Eimutis.

— Gerai. Aš kada nors tai priminsiu tamstai.

— Man? — nustebo.

— Taip, tamstai. Tuomet negalėsite atsisakyti.

— Tėbūne ir taip, — nusileido jis.

Pailšę atsisėdo, bet Marytė buvo ištroškusi, todėl Eimutis palydėjo ją prie bufeto.

O salė triukšmingai gaudė.

Mėgstą išgerti miestiečiai ir pedagogai stovėjo prie bufeto, gėrė, užkandžiavo, juokavo ir kėlė tokį triukšmą, kad ir šalia vienas kitą stovintieji negalėjo susikalbėti.

Apie vidurnaktį ateidavo traukinys, todėl daugelis dar laukė atvykstant giminių ir pažįstamų. Marytė nieko nelaukė, nes buvo parašiusi namiškiams laišką ir prašiusi, kad atsiųstų arklius, bet iš tėvų jokios žinios negavo. Todėl ji labai nudžiugo, pamąčius prie durų savo tėvus, o už jų pliką Dabkaus kaktą.

Lengvutė, kaip stirna, nubėgo su tėvais pasisveikinti ir nutempus motiną prie bufeto supažindino su Eimučiu, apibėrė ją šimtais klausimų ir nė į vieną negavus atsakymo, nubėgo tėvo pasitikti.

Tuo pat atsirado ir Dabkevičius, bet Marytė nedavė jam užbaigti ilgos pasisveikinimo litanijos. Griebus tėvą už rankos, tempė prie bufeto.

Butrimas pasisveikino su Eimučiu ir supažindino su iš paskos sekusiu Dabkumu:

— Ponas Dabkus ...

— Atsiprašau, Dabkiewicz, szlachcic korzenny, — pertraukė Dabkus.

— Eimutis, — tarė studentas ir nusišypojo pats sau.

— Tamsta turėsi gerą kaimyną, kurio lenkiškųjų pavardžių Lietuvoje žinomas tikrai stebėtinai. Ir jeigu jam patiks, tai ir tamstai išras kokį nors nebuvusį ir nesantį herbą, — juokėsi Butrimas.

— Tuoju mane ir apjuoki nepažįstamo žmogaus akyse, — širdo Dabkus.

— Gerai, gerai, aš jau patylėsiu, — ramino Butrimas.

Tuo pačiu metu duryse pasirodė ponas Radavičius, artimas Butrimų kaimynas. Pažįstamus pamatęs, priėjo prie jų.

— Ir tamstos čia? — nustebo.

Sveikinosi su visais ir, pamatęs Eimutį, gracingai linktelėjo galva. Marytė pasiskubino supažindinti:

— Ponas Eimutis ...

— Rodovič, — jau kiek išdidžiau atsakė. — Ar tamsta ne iš Untupių?

— Taip. Senio Povilo sūnus.

— Šitai ... Kitados Povilas Eimutis bernavo mano folivarke, — tarė Radavičius, visą sakinį pabrėždamas.

— Tiesa, — lūpas sukandęs, patvirtino Eimutis, — tarnavo, kol tūlas Radavičius, suvedžiojęs keletą mergaičių, ėmėsi už mano motinos ir kol tėvas, po pirmo pasikėsimo, spragilo buožės į pono nugarą nesutrupino, — vienu atsikvėpimu atraportavo Eimutis ir pažvelgė į Mary-

tę, kuri atidžiai jų pokalbį sekė.

— Tamsta išdrįsti? ... — sušnypstė Radavičius.

— O kodėl gi ne? — drąsiai į Radavičių žiūrėdamas, sarkastiškai nusišypojo Eimutis.

Marytė, matydama, kad gali kilti triukšmas, paėmė Eimučio ranką ir nusivedė į salę.

— Ar tamsta ne per daug drąsus? — paklausė.

— Nė kiek! Tiktai savo vardą ginu!

— Tiesa, tiesa, — pritarė Marytė. — Esmi sau žmogus, ne kitiems ...

— pridūrė kiek patylėjęs.

— Vydūnas jau taip giliai tamstą užviešpatavo? — nustebo Eimutis.

— Neužviešpatavo, tik pagelbėjo man pačią save susirasti ...

Judri vengerkos muzika erzino Eimutį. Ilgiau jis negalėjo išverti, todėl atsispašė Marytės ir išėjo į tyrą orą.

Giedra birželio naktis, tolimas lakštingalos balsas, malonus gėlių kvapas, taip jaudino Eimutį, kad šis nežinojo kur dingti.

Tas išdidus ištvirkėlis, pinigais savo nuodėmes pridengdamas, būtų labai jį užgavęs, jeigu ne tas jo sugebėjimas atremti įsišokusį didiką. Tačiau nuolatinis priminimas apie tėvo bernavimą, stengimasis pabrėžti jo žemą kilmę, taip erzino Eimutį, kad jam buvo sunku nurimti.

O tyli ir paslaptina naktis savo grožiu šildė Eimučio širdį, įgudusia ranka blaškė nusiminimą ir skausmus, sklaidė mintis.

Mintys viena po kitos pynėsi ir subręsti nesuspėjusios mirė nakties tyloje.

Pro tankias medžių šakas skverbėsi graudūs muzikos aidai. Blaškėsi jie po medžių šakas, lenkėsi pažemėn, glaudėsi prie gėlių, kurios paslaptinai šnibždėjo ...

Kartais ir lakštingala nutildavo, bet neilgam. Ir jos skardus himnas virpėjo ir liejosi į šokėjų širdžių tvaskėjimą, į jų svajones ...

Eimutis klausėsi tų nakties šnibždėjimų, kurie jaudrintą dvasią nuramina, skausmus nutildo.

Laikas bėgo šuoliais, bet jis ir nemanė judėti. Kaip gera čia būti!

Už poros žingsnių sugirgždėjo žvyras ir takelyje pasirodė kažkokios moters šešėlis.

Eimutis atsigržė ir pamatė takeliu einančią Marytę. Atsikėlė ir ėjo jos pasitikti.

Susėdo abu ant siauro suoločio ir ilgą laiką tylėjo.

— Kaip čia gera, — atsiduso Marytė.

— Labai gera! — atsakė Eimutis. — Visokios dvasios audros ir skausmai nutyla gamtos glamonėjami. Ir kaip galima gamtos nemylėti?

— Zinai, tamsta, — jau linksmesniu balsu tęsė jis toliau, — aš jus būtinai išmokinsiu gamtą pamilti.

— Labai ačiū. Gyvendama dvare, iš visų pusių gamtos supama, nemačiau ir nejačiau jos taip giliai kaip tamsta ...

— Kad žinotumėt lietuvių liaudies dainas, suprastumėte tą mano prisirišimą. Dainose aiškiai pamatai, kaip lietuvių dvasia yra tampriai susirišusi su gamta. Vysk. Baranauskas tą jausmą įamžino "Anykščių šilely", jis apdainavo to šilelio grožį, patrauklumą.

— Bet kokia yra mano atšalimo priežastis?

— Ar skaitėte minėtą poemą?

— Skaiciau.

— Ir nepajutote gamtos grožio.

— Ne.

— Taigi. Speciali mūsų dvarų kultūra ne tik lietuvišką "aš" nužudė, bet ir dvasią numarino, atitraukė nuo gamtos, uždarė kastiškosios civilizacijos kevalę ir užmigdė. Kaip gi galima gamtos nemylėti, kai jau gilioje senovėje lietuvių dvasia plaukė drauge su gamta? Kaip mes galimė jos nemylėti, jeigu mūsų bočiai jų savo dainose apdainavo lygiai taip, kaip mes šiandien ją matome ir suprantame? ...

Verandoje suskambėjo skambučio aidai, šaukdami vakarienes, ir nuskrido Nevėžio pakrantėmis ...

* * *

Baltomis staltiesėmis nutiestas ilgas stalas lūžo įvairiomis užkandomis, gerimų bonkomis ir gelėmis.

Šnekučiuodamas jaunimas iškaitusiais veidais renkasi poromis ir sėdasi prie stalo. Eimutis sėdėjo šalia Marytės ir dairėsi aplinkui, lyg jaunimo jausmus tyrinėdamas.

— Kodėl taip nutilote? — klausė Marytė.

— Žiūriu į jaunimą ...

Redaguoja psktn. Alb. Pocius

LIETUVIAI SKAUTAI
VOKIETIJOJE

Vokietijoje lietuviai skautai yra susibūrę į Aušros Tuntą. Visa veikla daugiausia reikiama Vasario 16 Ginnazijoje, kur Didž. ir Maž. Lietuvos jaunimas ruošiasi būti naudingi savo tėvų žemei. Aušros Tunto spaudos skyrius leidžia rotatorinį laikraštį "Gairelė".

Vokietijos lietuviai skautai vyčiai dalyvavo šveicarijoje Kanderstege suruštoje skautų stovykloje pasakiškose Alpėse ir turėjo progos pažinti šveicarus.

Akademine Skautija

Akademine Skautijos 30 metų veiklos sukakčiai atžymėti išleidžiamas specialus leidinys "Akademine Skautija".

Veikale bus per 100 istorinių ir pasaulinių foto nuotraukų. Visi Skautai-ės akademikai yra kviečiami siųsti savo atsiminimus bei įvairius ideologinius straipsnius minėtam istoriniam leidiniui. Visais reikalais rašyti: Br. Kviklys, 631 W. 54th Place, Chicago 9, Ill, USA.

ASTUNTOJI TARPTAUTINĖ
JAMBOREE

1955 m. rugpjūčio 18-28 d.d. Kanadoje prie Niagaros krioklių rengiama aštuntoji tarptautinė skautų stovykla — Jamboree.

Šiame tarptautiniame skautų sąskridyje Kanados ir Amerikos lietuviai skautai turės galimybės atstovauti Lietuvos skautus.

Kelionė į šią stovyklą iš Australijos įskaitant kelionę laivu, traukiniu, stovyklos mokesčius, maistą kainuoja 630 svarų.

ILGAI TRUKUSI KELIONĖ

Melbourno australų skautininkas Fred Monfort 1951 m. dalyvavo Austrijoje prie Bad Ischl septintoje skautų stovykloje. Jam grįžtant viename Londono

... Ir gailiuosi jų — pridūrė Marytė. — Iš ryto tamsta buvai toks linksmas, o dabar taip surūgęs, tokiomis pesimistiškomis akimis žiuri į visą pasaulį ...

— Surūgus, labai surūgus, — nedrąsiai tvirtino Eimutis.

— Išgersime, panie tego, už lietuvių triušą, — pakėlė stiklą Dabkus.

— Aš negeriaš, bet su tamsta už tokį puikų tikslą — miela, — tarė Eimutis.

— Ir aš, ir aš! — susuko Marytė.

Radavičius sarkastiškai šypojo, lyg džiaugdamasis.

Triukšmas ir ūžimas prie stalo vis didėjo.

Jaunimas juokavo, prasidėjo kalbos, kilo tостаi. Kalbėjo vyrų ir moterų, kėlė tostus rusai, lenkai, lietuviai, žydai. Vieni pedagogai tylėjo ir šypojo, didžiavosi savo buvusiais auklėtiniais.

Orkestras grojo vieną šokį po kito.

3.

Vos nušvitus pirmiesiems aukso spinduliams, Eimutis jau sėdėjo pakrantėje esančiame luote ir žavėjosi tekančia saule.

Lengvutės, malonios Ventos bangos supo valtį, žilos praeties pasakas sekė. Svisios Eimučio mintys skraidė, vėsus rytas glamonėjo apmirusią Eimučio dvasią, kad nejučiomis jo lūpos sušnibždėjo:

Jesli by sčastje moje bylo volnym orlom, esli by gordo on v niebie paril golubom...

Ir pabudo gamta, kai saulė pažėrė savo spindulių pluoštą.

Vienu akimirksniu numetė Eimutis drabužius, kai riąja koja atsirėmė į valtį kraštą ir vienu šuoliu pasinėrė į šaltą vandenį.

— Aūūū! — nuskrido skardus balsas Ventos pakrantėmis, žaliuojančiomis pavencio pievomis ir atsimušė į tolumoje mėlynuojančius šilus.

Garsiai prunksdamas išlipo iš vandens, apsirėngė ir tvirtais žingsniais nuėjo į sodo pusę.

Senų lazdynų alėjoje susitiko vyresnį Marytės brolių Vladą.

— Jau išsimaudei? — nustebo Butrimas.

— Skubėk, kol saulė dar aukštai nepakilė. Paskui, jau ne tas pats. Geriausia maudytis anksti rytą, saulei tekant ...

— Neisiu šiandien.

— Eik tu, raugė! — tyčiojosi Eimutis.

viešbutyje vagys pavogė jo pinigus. Nieko kito nebeliko, kaip ieškoti darbo ir užsidirbti pinigų kelionei atgal. Tikslas pasiektas, po trijų metų skautininkas vėl Melbourne tarp savo skautų.

SESERIJOS VADOVŲ
SUVAŽIAVIMAS

Šių metų gegužės mėn. 29-30 d.d. Chicagoje įvyko PLSS Seserijos vadovų suvažiavimas, kuriame dalyvavo 42 atstovės.

Suvažiavimas buvo pradėtas Seserijos Dvasios Vadovui kun. St. Ylai perskaičius specialią tai progai skirtą maldą. Suvažiavimui pirmininkavo sktn. Dr. Marija Žilinskienė ir sktn. Dr. Milda Budrienė.

Suvažiavimo metu buvo pašventinta Seserijos Vėliava (dovanota Dr. Pautienai iš Clevelando). Ligšiolinei Seserijos vadovei Dr. D. Kesiušaitė iš vadovių pasitraukus, nauja Seserijos vadove išrinkta vyr. sktn. Ona Zailskienė ir pavad. paskt. Flora Zapkuvienė.

Dabartiniu metu Seserijai priklauso per 2.000 skaučių. Suvažiavimui sveikinimo laišką atsiuntė skautų įsteigėjų žmona Lady Baden-Powell.

SKAUTŲ AKADEMIKŲ SUKAKTIS

Šiais metais akademine Skautija švenčia 30 metų darbo sukaktį.

Pirmasis skautų-čių akademikų vienetą įsteigtas 1924 m. spalio 16 d. Kaune. Šiai sukakčiai atžymėti Amerikos ir Kanados skautai akademikai rengia IV-tąją Akademine stovyklą, kuri įvyks Kanados skautų stovykliniame parke prie Erie ežero kranto apie 40 km. nuo Detroito, bet jau Kanados teritorijoje. Buvo stovyklaujama liepos 2-5 d.d.

Dalyvavo Čikagos, Clevelando, Detroito, Urbanos, Bostono, New Yorko, Toronto, Montrealio ir kitų vietovių akademikai skautai-ės.

— Tingiu, — argumentavo Vladas.

— Pasakandink tinginį! — įtikinėjo Eimutis.

— Pamėginsiu. Tik tu manęs palauk — vienas nepusryčiauk! — prasė Vladas.

Abu studentai jau iš pirmos dienos gyviko vienas antram. Abu buvo patiko linksmi, žiūrėjo į gyvenimą rimtomis akimis.

Iš pirmos dienos abudu kalbėjosi tarpusavyje ir prie visų tik lietuviškai.

Vladas studijavo Dorpat universitete ir buvo vienas iš darbėtesnių ten esančių lietuvių studentų draugijos narių.

Senis Butrimas, kuriam tautybė labai mažai galvą kvaršino, su vaikais ir su Eimučiu mieliai kalbėjo lietuviškai. Ilgainiui pradėjo net naujuosius žodžius vartoti ir, tai pastebėjęs, juokėsi iš savęs:

— Matote, senatvėje litvomanu tapsiu!

Tik poniai Butrimienė buvo sunku prie tos "litvomanų" gaujos pritapti. Joje perstipri buvo lenkų tradicija. Varsuvos pensjonatų įkvėpta. Lietuva, jos supratimu — Lenkija, ir ne Lenkija, lenkų provincija ir ne provincija. Ilgainiui ji jau nebepajėgė tų sąvokų išskirti ir galutinai atsisakė spėlioti. Didensio atvirumo valandomis, šiltais vasaros vakarais, ponis Butrimienė visuomet užvedavo kalbą apie lietuvius.

— Man vis rūpi, — sakydavo ji, — kaip tie vargšai lietuviai vargsta, ir kaip jie stropiai ir blaiviai dirba ...

— Niekis, motule, — ramindavo Eimutis. — Nuo pradėto darbo niekas ir nemanoma atsisakyti.

— Ne, ne tame dalykas, — aiškinosi Butrimienė. — Man svarbu, kad ir mano vaikai lietuvių pusėn krypta.

— Aš — žemaitis! — net ant kėdės atsistojęs, tvirtindavo Jurka, — o žmonės sako: "kas bus, kas nebus, o žemaitis nepražus!"

— Eik, jau eik, tu vištagalvi! — piktingavosi motulė.

— Ką gi, motule, — prabildavo senis Butrimas, — mudu augome kitokiais laikais ir kita dvasia tada viešpatavo. Taip ir vaikus auklėjome. Dabar kitaip. Šiandien pabudo lietuviai, kokiais jie ir turi būti, nori bočių kalbą, papročius atgaivinti. Lietuvą prikelti. Dieve, padėk jiems. Gailiesi, kad ir mūsų vaikai prieš jų linksta ...

(Bus daugiau)

Nusizude du lietuviai

Rugpjūčio 18 dieną Adelaidėje nusizudė pasikardamas Jonas Zagorskis, 42 metų amžiaus. Zagorskis tą patį dieną turėjo stoti į teismą. Jis buvo kaltinamas važiuojęs girtame stovyje.

Liepos 24 d. Brisbanėje, nervams pakrikus, nusizudė Juozas Blanyš, 36 metų amžiaus. Buvo ramaus būdo, gyveno tvarkingai ir aktyviai dalyvavo bendruomeniniame gyvenime.

BRISBANE

ORGANIZUOJAMA SAVAITGALIO MOKYKLA

Apylinkės valdybos iniciatyva Brisbanėje organizuojama lietuviška savaitgalio mokykla. Tuo reikalu rūpinasi, valdybos pavestas, Mikas Rudis. Tėvai kviečiami registruoti mokyklinio amžiaus vaikus. Kreiptis šiuo adresu: M. Rudis, 63 Astor T-ce, Brisbane.

GEELONGAS

* Geelonge įsisteigė šachmatininkų būrelis, kuris turi 16 narių. Vyksta turnyras išaiškinti geriausiems šachmatininkams.

* Geelongo lietuviai, sutvarkę visus formalumus, netrukus jau lies pamatus lietuviškiems namams. Tai negausi kolonija, turinti apie 300 narių, bet, atrodo, bene pirmoji turės lietuviškus namus. Pasirodo, reikalas ne didume, bet aktyvume.

MELBOURNAS

VINCO KRĖVĖS MINEJIMAS

Prof. Vinco Krėvės — Mickevičiaus minėjimą Melbourne surengė Lituaniai. Kursai. Šv. Jono bažnyčioje buvo atlaikytos gedulingos pamaldos. Paskaitą apie Vincą Krėvę — Mickevičių skaitė p. Zubras. Kursų mokiniai paskaitė ištraukų iš Krėvės kūrybos, gi p. Karazi-

jenė paskaitė ištraukų iš paskutiniųjų Krėvės laišku.

SPORTAS

KREPSINIS

Dėl Pietų Australijos meisterio vardo rungtynėse dalyvavo iš abiejų Lygų po keturias geriausias komandas. Laimėtojai išėjo MORMONS (amerikonai), finale nugalėję A.L.S. (latvius). VYTIS jau pirmam rate turėjo iškristi pralošdamas prieš A.L.S. (latvius).

Latviai, kurie giriasi pereiniais metais laimėję P. Australijai Australijos krepšinio meisterio vardą, turėjo labai smarkiai padirbėti prieš seną savo priešą VYTI.

Rungtynės, galima sakyti, buvo daugiau tarptautinės, o ne pirmenybių.

Latviai iš anksto jau buvo nusidžiaugę, kad S. Urnevičius, geriausias VYTIES metikas ir kapitonas, nežaidžia. Bet nors ir būdamas ligonis, Urnevičius, dejas, atvyko į rungtynes ir nuo suolo davė komandai visas instrukcijas.

Rungtynės, kurios pradžioje, buvo apylygios ir taškas po taško ėjo apylygiai, tęsėsi apie 33 min. Bet latviai paskutinėse minutėse atsiplėšė, nes VYTIS nepastebėjo keleto padarytų prieš kombinacijų, kurios ir atnešė pralaimėjimą. Gurskis su Jačiunskiu, bežaisdami gynime, buvo pavojingiausi priešui. Puolimas ne daug ką ir galėjo padaryti prieš zoną ir latvių ūgį.

Nors ir pralaimėjo, bet žaidimas buvo labai geras. Tokias rungtynes seniai jau buvome matę. Gurskis, kuris buvo geriausias žaidėjas, komandai pelnė 16 taškų. Edas.

Taurus — Sturt 34:36 (14:22)

Rugpj. 26 d. Taurus susitiko su silpnu priešu, bet po blogos pradžios spėjo išlyginti rezultatą ir vienai minutei likus žaisti abi komandos turėjo po 34. Tačiau paskutinėj sekundėj Sturto žaidėjas pa-

leidžia tolimą metimą ir pataiko į krepšį. Svilpukas ir pralaimėjimas.

Taškus pelnė: Merūnas 13, Alkevičius 17, Karla su Urbonu po 2.

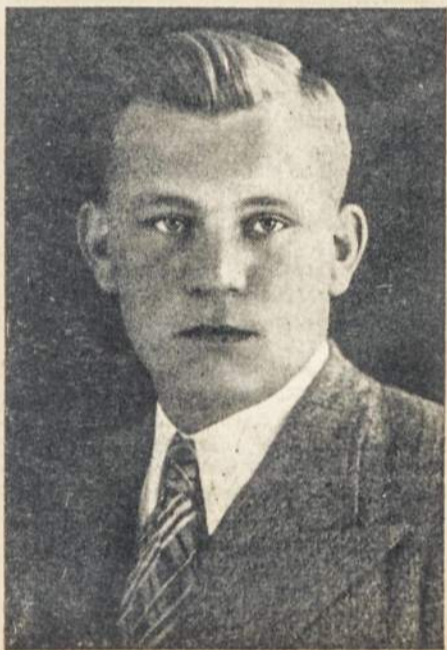
Vytis — Nth. Adelaide. 28:25 (7-16)

Rugpj. 26 d. Po 15 minučių žaidimo rezultatas buvo po 6, bet po to netikėtai metimais: priešas pasistumia į priekį. Antram kėliny Vytis smarkiai kovoja ir išlyginus rezultatą apie 5 minutes veda rungtynes savo naudai, kurias pelnytai ir laimi. Nth. Adelaide, kuri ligi šiol pirmavo, turi lygiai taškų su Vytim. Taškus pelnė: Urnevičius 10, Gurskis 8, Jačiunskis 4, Petkūnas 4, Kitas 2.

Vytis jauniai finalines rungtynes loš rugsėjo 7 d. 19 val. Forestville Basketball stadium. Jų priešas Islington.

"VYTIES" FUTBOLININKŲ "TĖVAS"

Jau treči metai kaip įsisteigė "Vyties" futbolo komanda. Pats pirmūnis ir didžiausias jos rėmėjas buvo p. R. Umeris. Per tą laikotarpį pavargusios nuo darbo keitėsi valdybos, bet jos "Tėvas" pasiliko tas pats. Jis po kiekvienų rungtynių visuomet buvo kartu su sportininkais, džiaugėsi kartu laimėjus ir liūdėjo pralai-

mėjus.

Organizacinio darbo nemėgdamas dirbti, padeda finansinai ir pagal savo nuožūrą sušelpia reikalingus piniginius paramos žaidėjus.

Pats dirbdamas odos dirbinius, klubui padarė gražią sanitarijos dėžutę, bei keletą žaidėjų portfelius. Nei vienas lietuvis nėra tiek daug išleidęs pinigų futbolininkams, kaip p. R. Umeris ir jis yra užsitarnavęs "Vyties" futbolininkų tėvo vardą. Geresnio tėvo ir nesurastų, jeigu jie ir ieškotų.

Futbolininkai ir sekcija už tai jam yra labai dėkingi.

Baigiant žiemos sezoną linkime gerų atostogų. Edas.

FUTBOLAS

Vytis — Sturt 7:2

Rugpj. 28 d. Paskutinės rungtynės Vytis sužaidė labai gerai, kuriose Kitas vienas įmušė visus įvarčius tuo tapęs vėl geriausiu įvarčių mušėju Pietų Australijoje. Dar rungtynių pradžioje Vytis netenka dviejų žaidėjų, Karsteds ir Čiplo, kurie smarkiai sužeidžiami. Karsteds, antram kėliny dar grįžo į aikštę, bet Čiplys jau nebegalėjo, tačiau žaidžiant nors ir devyniese Vytis visvien turėjo persvarą aikštėje. Mūsų gynimas turėjo daug darbo, bet senas vilkas Sadauskas, kuris buvo perkrautas darbu, kovojo su priešu puolėjais dėl kamuolio ir daugumoje jį laimėdavo, tuo apsaugojo savo vartus nuo įvarčių.

Kitas, Sadauskas buvo geriausi žaidėjai, Langevičius su savo technika sulėšė irgi neblogai.

Rezervas Vytis — Sturt 2:1

Rugpj. 28 d. Vyties komandoje yra taisyklė, jeigu rezervas laimi, tai ir pirmoji komanda turi laimėti. Šį kartą viskas išsipildė. Laimėjimo įvartį rezerve įmušė Pledzinskas. Įvarčiai: Binkevičius ir Pledzinskas 1. Edas.

Vidutinio amžiaus lietuvių šeima, be vaikų, ieško pas lietuvių buto. Gali būti ir vienas didesnis kambarys be baldų, su teise naudotis virtuve ir kitais patogumais.

Pranešti "Australijos Lietuvis" redakcijai.

Jonas Kleinaitis, gyv. Chicago prašo atsilipti Mariją Kleinaitę ir Ievą Kleinaitę. Dėl tolimesnio susirašinėjimo rašyti: V. Kučiauskas, Mobile X-Ray Unit, Dunn St., Hobart, Tas.

ZINIOS

(Tąsa iš 6 psl.)

* JAV-bėse dėl didelės audros nukritus keleiviniam lėktuvui užmušta 11 keleivių, o 8 buvo sužeisti.

* I SEATO konferenciją Maniloje, kuri prasidės rugsėjo 6 dieną, Australijos delegacijai vadovauja užs. reik. ministras Mr. Casey. Kartu su juo vyksta aukšto rango karo specialistai.

* Amerikos oro bazės Ispanijoje jau beveik baigtos statyti. 400 amerikiečių aviacijos personalo stovės aerodrome prie Madrido ir 200 — prie Saragosos.

* Lenkija pasiūlė Prancūzijai draugiškumo ir tarpusavės gynybos paktą. Reikia manyti, kad susidėjusi su Lenkija (per ją su Rusija) Prancūzija tikrai bus "išlaisvinta" iš visų pavojų.

* Nacionalinės Kinijos vyriausybės ministras pirminkas įspėjo gyventojus būti pasiruošusiems galimam raudonųjų puolimui, nors min. pirm. toliau pareiškė, kad triukšmingas raudonųjų ruošiniamis puolimui gali būti daugiau propaganda, negu tikrovė.

INFORMACIJOS

VISUOTINAS ALB ADELAIDĖS APYLINKĖS SUSIRINKIMAS įvyks rugsėjo 19 d. 11.30 val. (tuoj po pamaldų) parapijos salėje. Dienotvarkė: rinkimas atstovų į suvažiavimą, įvykstantį Melbourne gruodžio mėn. pabaigoje.

Adelaidės Apylinkės Valdyba

LIETUVOS REZISTENCIJOS BUVUSIŲ POLITINIŲ KALINIŲ SAJUNGOS NARIŲ ZINIAI

Lietuvos Rezistencijos buvusių politinių kalinių Sąjungos Centro Valdyba, praneša visiems lietuviams, buvusiems politiniams kaliniams, kad šį rudenį bus renkama nauja Sąjungos Centro Valdyba. Rinkimai vyks korespondencijos keliu. Rinkimuose dalyvauja visame laisvajame pasaulyje gyvenę Sąjungos nariai kalėję bolševikų ar nacių kalėjimuose bei koncentracijos stovyklose. Tuo reikalu visiems Sąjungos nariams laiškais išsistatinėsime rinkimų taisyklės ir balsavimo kortelės. Šiuo sykiu visų politinių kalinių prašome pranešti savo adresus ir nuomonę, kuriame JAV mieste turėtų būti Sąjungos centro valdyba. Prašome atsilipti iki

š.m. rugsėjo 15 d.

šiuo adresu:

Rev. Vytautas Pikturna, 213 So. 4-th St., Brooklyn 11, N.Y. U.S.A.

L.R.B.P.K. Sąjungos Centro Valdyba.

RUGSĖJO ASTUNTOJI ADELAIDĖJE NUMATOMA PAMINĖTI šia tvarka:

1) Rugsėjo mėn. 3 d. 8 val. vak. AUSTRALIA HALL, Angas St., Adelaidės Lietuvių Teatro Mylėtojų Grupės stato St. Santvaro pjesę "KAIMYNAI".

2) Rugsėjo mėn. 12 d., Sekmadienį, iškilmingos pamaldos šv. Juozapo bažnyčioje 10.30 val.

3) Rugsėjo mėn. 12 d. val. vak. Iškilmingas minėjimas su paskaita ir turininga menine dalimi įvyks TOWN HALL.

ALB Adelaidės Apyl. Valdyba.

NERIZIKUOKITE SAVO GYVENIMO PARTNERIU!

Jeigu esate vienišas, jūs būsite supažindintas korespondenciniu būdu su norimais draugais-ėmis. Naujieji ir senieji australai visų luomų, amžiaus ir religijos yra mūsų tarptautinio klubo nariai.

Jokių įsipareigojimų. Dėl platesnių informacijų, pridedant pašto ženklą atsakymui, rašyti:

Milton's Friendship Club (Reg'd), Dept. 4 Box 2871 G.P.O., Sydney, NSW.

Australijos Lietuvis

Pirmasis lietuvių laikraštis

Australijoje

Prenumerata: metams £2.10.0, pusei — £1.6.0. Atskiro numerio kaina 1/9. Užsienin kaina ta pati.

Skelbimai: 10/0 už skilties colį. Nuolatiniams skelbėjams žymi nuolaida. Smulkūs skelbimai: iki 14 žodžių 4/0. Už kiekvieną pridėtinį žodį po 2 pensus. Užuojautos, sveikinimai ir pan. 10/0.

Adresas: Australijos Lietuvis 35 Cator St., Hindmarsh, S.A.

Tel. LU5827

The Australian-Lithuanian The Lithuanian fortnightly in Australia Publisher: J. Glušauskas

Printed by Australijos Lietuvis Publ. Co., 35 Cator St., Hindmarsh, S. A. Telephone: LU5827

SUTAUPYSITE PIRKdami TIK GERĄ PREKĘ

Pirkite batus bet kurioje firmos

EZYWALKIN Ltd.

KRAUTUVĖJE

90, Rundle Street

Port Pirie

Hindmarsh

Unley Road

Port Lincoln

Hindley Street

Mount Gambier

Port Adelaide

Gouger Str.

Kiekvienos poros batų patvarumas garantuotas

LAIKAS — PINIGAI

Greitas susisiekimas

sutaupo laiką

Nauji ir vartoti

MOTOCIKLAI

IR MAŠINOS

Supreme Motors

123 GOUGER STREET, ADELAIDE
Lengviausios išsimokėjimo sąlygos.